

Korpusna analiza modifikacija poslovice u engleskom, njemačkom i hrvatskom jeziku

Pizek, Antonela

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:583973>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-20**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru

Odjel za lingvistiku

Diplomski sveučilišni studij lingvistike (dvopredmetni)

Antonela Pizek

**Korpusna analiza modifikacija poslovice u
engleskom, njemačkom i hrvatskom jeziku**

Diplomski rad

Zadar, 2022.

Sveučilište u Zadru
Odjel za lingvistiku
Diplomski sveučilišni studij lingvistike (dvopredmetni)

Korpusna analiza modifikacija poslovice u engleskom, njemačkom i hrvatskom jeziku

Diplomski rad

Student/ica:

Antonela Pizek

Mentor/ica:

doc. dr. sc. Marco Angster

Zadar, 2022.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Antonela Pizek**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Korpusna analiza modifikacija poslovice u engleskom, njemačkom i hrvatskom jeziku** rezultat mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mogega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mogega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 30. rujna 2022.

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. TEORIJSKA PODLOGA	7
2.1. DEFINICIJA	7
2.2. MJESTO POSLOVICA U FRAZEOLOGIJI	8
2.3. ANTIPOSLOVICE	9
2.4. STRUKTURA	10
2.5. KLASIFIKACIJE	11
2.6. PRETRAŽIVANJE POSLOVICA U KORPUSU	19
3. ISTRAŽIVANJE	21
3.1. Problem	21
3.2. Hipoteza	22
3.3. Metodologija	22
3.4. Rezultati	26
3.4.1. <i>X does Y</i>	27
3.4.1.4. Sažetak	36
3.4.2. <i>He who X, Y</i>	37
3.4.2.4. Sažetak	44
3.4.3. <i>X does not do Y</i>	45
3.4.3.4. Sažetak	60
3.4.4. <i>Better X than Y</i>	61
3.4.4.4. Sažetak	67
3.4.5. <i>Not all X is Y</i>	68
3.4.5.4. Sažetak	74
3.5. Rasprava	75
4. ZAKLJUČAK	81
5. POPIS LITERATURE	83
6. PRILOZI	85
Prilog 1. Popis hrvatskih poslovice iz uzorka	85
Prilog 2. Popis engleskih poslovice iz uzorka	90
Prilog 3. Popis njemačkih poslovice iz uzorka	95
7. SAŽETCI NA HRVATSKOM I ENGLESKOM	101

1. UVOD

Poslovice služe kako bi nam na sažet način prenijele neki životni savjet ili opisale neku situaciju te su zajedničke gotovo svim jezicima. Kako se prenose s koljena na koljeno, njihova promjena kroz generacije je neizbježna, a budući da kroz njih lakše opisujemo specifične situacije u kojima se nalazimo, i sami ih mijenjamo kako bi što bolje prenijele značenje koje nam je u određenom trenutku potrebno. Iako se poslovice često definiraju kao izreke koje imaju nepromjenjivu strukturu, ovaj rad nastoji istražiti u kojoj ih je mjeri moguće mijenjati kroz pretraživanje i analizu modifikacija poslovice u korpusu. Engleski, njemački i hrvatski jezik dijele veliku količinu poslovice koje su se kroz povijest prenosile preko drugih jezika poput latinskog. Pretraživat će se modifikacije poslovice koje imaju identičnu ili gotovo identičnu strukturu i identično značenje u ova tri jezika. Ovaj će se rad prije svega usredotočiti na strukturu poslovice i modifikacija, ali će isto tako obuhvatiti i semantiku kako bi se analizirale i grupirale modifikacije poslovice.

Najprije će se navesti najvažnije definicije poslovice i prikazati zašto je teško precizno definirati poslovice. Zatim će se objasniti pozicija poslovice u engleskoj, njemačkoj i hrvatskoj frazeologiji. Mjesto poslovice u frazeologiji i kriteriji koji odvajaju poslovicu od drugih frazeoloških jedinica različiti su u ova tri jezika. Spomenut će se i antiposlovice koje su važne za ovo istraživanje zato što su one namjerne modifikacije poslovice te se očekuju u rezultatima. Prikazat će se uloga strukture u poslovicama i načini na koje se poslovice mogu kategorizirati. Teorijska podloga će obuhvatiti definiciju i objasniti upotrebu korpusa u pretraživanju modifikacija poslovice.

Istraživanje će obuhvatiti prikupljanje uzorka poslovice iz zbirke poslovice i literature, klasifikaciju uzorka poslovice prema strukturi i naposljetku pretraživanje poslovice u korpusu koje prate istu strukturu u sva tri jezika. Odabranih pet poslovice će se pretražiti u korpusu te će se analizirati njihove modifikacije. Rezultati će biti podijeljeni tako da će se najprije

prikazati analiza jedne strukture koju prate poslovice u ova tri jezika. Opseg ovog istraživanja je malen zato što bi pretraživanje većeg broja poslovice rezultiralo prevelikim brojem rezultata, što bi zahtijevalo mnogo više vremena i nadmašilo okvire ovog diplomskog rada. Stoga, rezultati će se obraditi kvalitativno, no navest će se i neki kvantitativni podaci kako bi se dobio bolji uvid u količinu modifikacija koje se analiziraju.

2. TEORIJSKA PODLOGA

2.1. DEFINICIJA

Poslovice su prisutne u gotovo svim jezicima i kulturama, a koriste se u određenim situacijama za opisivanje različitih događaja i doživljaja što pokazuje njihovu važnost u svakom jeziku, no kada je u pitanju precizna definicija i odgovor na pitanje što je to poslovica i koje kriterije neka izreka mora zadovoljavati da bismo ju mogli nazivati poslovicom, nailazimo na problem. Kako bi mogli odrediti jesu li poslovice u kojima su prisutne modifikacije zaista poslovice, važno je najprije precizno definirati što su to poslovice. Postoji više definicija poslovica, a autor Čubelić (1957, str. 9) ih definira kao:

„kratke, sažete izreke, koje redovito saopćuju zaokružen i cjelovit sud, zaključak ili mišljenje nastalo većinom kao posljedica kakvog značajnog iskustva. U njima su izražena zapažanja, misli i stanovišta o različitim pitanjima i zbivanjima iz prirode, društva i ljudskog života.“

Mieder (2004, str. 3) i Fiedler (2007, str. 44) navode u svojim definicijama poslovica još neke važne kriterije, a to su prenašanje poslovica s koljena na koljeno i oblik metafore. Da bi se za neku izreku moglo reći da je poslovica, mora biti poznata velikom broju ljudi nekog naroda i korištena kroz dugi vremenski period. Mieder (2004) citira američkog paremiologa Bartletta Whitinga koji objašnjava zašto je teško definirati poslovice:

„It is usually short, but need not be; it is usually true, but need not be. Some proverbs have both a literal and figurative meaning, either of which makes perfect sense; but more often they have but one of the two“ (str. 2)

Iz ovog opisa možemo vidjeti da je teško jasno odrediti granice između poslovica i ostalih frazeoloških jedinica kada je u pitanju struktura. Čubelić (1957, str. 9) navodi da se poslovice većinom sastoje od jedne rečenice koja može biti složena ili proširena, ali isto tako

postoje poslovice koje se sastoje od dvije ili više rečenica, no one su rijetke. Fiedler (2007, str. 44) uz ove dvije moguće strukture dodaje još oblik eliptične konstrukcije bez svršenog glagola koju ima, na primjer, engleska poslovice *Waste not, want not*. Još jedna karakteristika poslovice je prisustvo različitih stilskih obilježja, između ostalog, rime, asonance i aliteracije.

Struktura poslovice se još opisuje kao fiksna i nepromjenjiva (Mieder, 2004, str. 3) što znači da kada su poslovice korištene u nekom kontekstu uvijek ih nalazimo i upotrebljavamo kao zasebnu rečenicu, tj. izreku. Njihovo je značenje jasno često i bez konteksta za razliku od drugih frazeoloških jedinica, kao što su poslovični izrazi, poslovične usporedbe ili višečlani izrazi (eng. *binomials*) koji su fragmentirani i većinom metaforički frazemi koje moramo integrirati u rečenicu (Mieder, 2004, str. 13). No usprkos svim navedenim obilježjima pomoću kojih identificiramo poslovice, možemo pronaći izraze koji zadovoljavaju sve ove kriterije, ali zapravo nisu poslovice. Mieder (2004, str. 4) tvrdi da „ni najsloženija definicija neće moći identificirati sve poslovice“ i daje primjer rečenice *Where there are stars, there are scandals*, koja izgleda kao poslovice jer se njena struktura često pojavljuje među poslovicama *Where there are Xs, there are Ys*, no bilo koji napredni govornik engleskog jezika može raspoznati da ovaj primjer nije poslovice. Da bi ova rečenica zadovoljila status poslovice, trebala bi se koristiti kroz duži vremenski period te biti zabilježena kao poslovice. Bez tog kriterija ovaj je primjer samo izreka koja nalikuje na poslovice.

2.2. MJESTO POSLOVICA U FRAZELOGIJI

Prema hrvatskoj frazeologiji poslovice ne spadaju u frazeme zato što se ne mogu uvrstiti u druge rečenice nego stoje zasebno, no prema engleskoj frazeološkoj teoriji one se smatraju frazemima jer se koriste kao gotovi oblici s figurativnim značenjem (Parizoska i Stanojević, 2018, str. 615). Glavna obilježja frazeoloških jedinica su prema Fiedler (2007) polileksemička struktura, relativna semantička i sintaktička stabilnost, leksikalizacija i idiomatičnost (neobavezna karakteristika) te mogu poprimiti oblik od dvije riječi do cijelih rečenica.

Njemačka frazeologija također ne uvrštava poslovice u frazeme zato što su zatvorene sintaktičke cjeline i koristi riječ kao donju granicu frazeoloških jedinica za razliku od engleske i hrvatske frazeologije (Parizoska i Stanojević, 2018, str. 615). Glavna razlika između poslovice i drugih frazeoloških jedinica je ta da su poslovice cjelovite rečenice i imaju manji stupanj idiomatičnosti, tj. lakše je utvrditi njihovo značenje prema značenju njihovih konstituenata za razliku od ostalih frazeoloških jedinica.

Neke poslovice imaju više varijanta koje se jednako često koriste što je najčešće prisutno kod različitih dijalekata. Poslovicama se izražavaju misli ili spoznaje koje veliki broj ljudi smatra istinitima, ali naravno to ne mora uvijek biti točno jer se poslovice mijenjaju kroz generacije kako bi se njima opisala nova otkrića, spoznaje ili vjerovanja. Poslovice mogu promijeniti dijelove ili se postupno sve rjeđe koristiti kao što su na primjer poslovice u (1) i (2) koje su s promjenom položaja žena u društvu postale sve manje prihvaćene te su kao reakcija na njih nastale nove poslovice poput te u (3) (Mieder, 2004, str. 28).

(1) *A woman's tongue wags like a lamb's tail*

(2) *Diamonds are a girl's best friend*

(3) *A woman without a man is like a fish without a bicycle* (Mieder, 2004, str. 28)

Kada nailazimo na promijene unutar poslovice, tj. zamjenu jedne ili više riječi, važno je spomenuti i antiposlovice (eng. *anti-proverbs*).

2.3. ANTIPOSLOVICE

Antiposlovice su često humoristične i nastaju kao reakcija na promjene u svijetu, tehnologiji i društvu te promjene u ljudskom poimanju svijeta oko nas, dakle one su „namjerne promjene tradicionalnih poslovice (Keglević i Varga, 2018, str. 25). Mieder (2004, str. 28) navodi kao primjer antiposlovice poslovice u (4) i (5).

(4) *A fool and his father's money are soon parted*

(5) *A fool and his money stabilize the economy*

Značajnost antiposlovica pokazuje i istraživanje o poznavanju poslovica u Hrvatskoj (Keglević i Varga, 2018) provedeno 2014. godine. Rezultati tog istraživanja pokazali su da mladi između 11 i 20 godina (79,30% ispitanika) najčešće hrvatske poslovice upotrebljavaju u obliku antiposlovica ili ih uopće ne poznaju (Keglević i Varga, 2018, str. 24). Kada se od ispitanika zatražilo da upišu dijelove poslovice *Ne možeš imati ovce i novce* koji nedostaju, 94,3 % adolescenata napisalo je umjesto *ne možeš imati* na praznu crtu *Tele 2* referirajući se na slogan telekomunikacijske tvrtke *Tele2* (Keglević i Varga, 2018, str. 24). Isto tako umjesto poslovice *S kim si, takav si*, mladi su koristili antiposlovicu *Kakav si, takav si*, a umjesto *Nova metla dobro mete* antiposlovicu *Dobra metla dobro mete*. Iz ovih primjera možemo vidjeti da struktura poslovica nije toliko fiksna u svakodnevnoj upotrebi govornika nekog jezika. Namjerne varijacije su se oduvijek koristile u pisanoj i usmenoj upotrebi poslovica (Mieder, 2004, str. 28).

2.4. STRUKTURA

Poslovice se većinom sastoje od 2 dijela ili 4 manja segmenta (Škara, 1995, str. 367) pa tako možemo reći da veliki broj poslovica ima četverodijelnu strukturu (eng. *quadripartite structure*).

(6) *Cold hands / warm heart.*

(7) *Kakav otac, / takav sin.* (Škara, 1995, str. 367)

(8) *What the eye doesn't see, the heart doesn't grieve over.* (Mieder, 2004, str. 6)

Škara (1995, str. 368) objašnjava da ova struktura nije proizvoljno odabrana, a razlog tome je lakše pamćenje poslovica koje imaju određene strukturne karakteristike. Činjenica da

poslovice prate određenu strukturu pokazuje da one ovise o nečemu sličnom zakonu prirodne selekcije.

Najčešće stilske figure koje pronalazimo u poslovicama su metafora, metonimija i personifikacija. Kada su u pitanju semantička obilježja poslovice karakterizira ih polisemija. Mnoge se poslovice mogu doslovno shvatiti, ali isto tako i primijeniti na druge kontekste te poprimiti figurativno značenje kao što je, na primjer, poslovice *The lone sheep is in danger of the wolf* (Škara, 1995, str. 368). Tako kroz poslovice dolazimo do generalizacije univerzalne vrijednosti polazeći od ideje koja se odnosi na konkretnu situaciju. Suprotno tome, neke poslovice koje opisuju vrijeme, kao što je *If it rains before seven, it will clear by eleven*, koriste se samo u kontekstu doslovnog značenja.

2.5. KLASIFIKACIJE

Poslovice se mogu klasificirati prema različitim obilježjima, prema strukturi, značenju ili ključnim riječima. Iako su klasifikacije važne za poslovice, ovaj se rad neće fokusirati na klasifikacije. Međunarodni klasifikacijski sustav koji je izradio Matti Kuusi kategorizira poslovice u 13 tema koje predstavljaju neke aspekte ljudskog života (Mieder, 2004):

1. Practical knowledge of nature (Praktično poznavanje prirode)
2. Faith and basic attitudes (Vjera i osnovni stavovi)
3. Basic observations and socio-logic (Osnovna zapažanja i socio-logika)
4. The world and human life (Svijet i ljudski život)
5. Sense of proportion (Osjećaj za mjeru)
6. Concepts of morality (Moralni koncepti)
7. Social life (Društveni život)
8. Social interaction (Društvena interakcija)
9. Communication (Komunikacija)

10. Social position (Društveni položaj)
11. Agreements and norms (Sporazumi i norme)
12. Coping and learning (Snalaženje i učenje)
13. Time and sense of time (Vrijeme i osjećaj za vrijeme) (str. 16)

Ovih 13 tema dijeli se u 52 grupe, na primjer, tema *društveni život* sastoji se od 8 podtema među kojima su: *srodstvo, dijete i roditelji/odgoj; muškarac i žena - rang i položaj oba spola, brak; mladost i starost; zdravlje i bolest, smrt/mrtvi* (Mieder, 2004, str. 17). Jedna od podtema uključuje poslovice koje su klasificirane prema značenju *nije sve onakvo kakvim se čini* (eng. *everything is not as it appears*) među kojima su *All that glitters is not gold* i *All are not hunters that blow the horn* (Mieder, 2004, str. 17). Ovaj klasifikacijski sustav nastoji podijeliti poslovice prema univerzalnim aspektima ljudskog mišljenja prisutnim u većini jezika.

Čubelić (1957, str. 23) se koristi klasifikacijom Vuka St. Karadžića koja dijeli poslovice na prave i neprave. Prave poslovice opisuje kao poslovice koje uvijek imaju isti oblik i daje primjer *Teško loncu iz sela začine čekajući*. Nepravima naziva one koje imaju više oblika, kao npr. *Preveo bi žedna preko vode* koju isto nalazimo u obliku *Žedna bi preveo preko vode* i *Preko vode preveo bi žedna* (Čubelić, 1957, str. 23). U svojoj zbirci, Čubelić razlikuje 4 vrste poslovice, a to su: prave (potpune), nepotpune, poslovične izreke i poslovične formule. Prave izražavaju cjelovite norme i upute za svakodnevni život, a jedna od njih je *Bolje je svoju zemlju orati, nego na tuđoj novce brojiti*. Nepotpune objašnjavaju ili potvrđuju iskustva bez davanja pravila za život, „Kod svake od takvih poslovice osjeća se potreba da se još nešto nadoda ili upotpuni, da se nešto objasni i komentira“ (Čubelić, 1957, str. 25), kao na primjer u poslovicama *Smrt je varalica* i *Krv zaspati ne može*. Poslovične izreke su sažete usporedbe koje ne nalikuju poslovicama te se prema engleskoj frazeologiji tako ni ne definiraju, a to su na primjer, *Gorko kao čemer* i *Gotov kao bos u trnje*. Poslovične formule se često upotrebljavaju i imaju aforističan oblik kao što je *Ne daj, bože, gore*. i *Ako bog da!* (Čubelić,

1957, str. 26). Nadalje, Čubelić (1957, str. 41-63) dijeli prave poslovice na pozitivna (*Bolje je imati vrapca u ruci, neg' sokola u polju*) i negativna iskustva (*Kad susjedu kuća gori, ti na tvoju vodu nosi*), metrički dotjerane (*Od dobre volje ništa nije bolje*), poslovice s historijskim temama (*Ako u brdo, vuci; ako u polje, Turci*) i poslovice o socijalnim temama (*Kada lijen u goru, gora se odmakne*).

Josip Kekez (1996) u svojoj zbirci poslovice dijeli na društveno značenjsko polje koje ima podskupine kao što su na primjer, bogatstvo i siromaštvo, dobro i zlo ili obitelj i svojta. Osim društvenog, razlikuje još i etnološko, filozofsko, kalendarsko, moralno, politološko, povijesno, profesijsko, psihološko i vjersko značenjsko polje. Ova je zbirka također primjer klasifikacije isključivo prema semantičkim kriterijima.

Kada je u pitanju klasifikacija poslovice prema strukturi, Mieder i Röhrich (1977, str. 60) razlikuju najprije poslovice koje se sastoje od 2 riječi (*Eigenlob stinkt*, hrv. *Samohvala smrdi*) i od 3 riječi (*Rost frißt Eisen*, hrv. *Hrđa jede željezo*). Kod moralnih tvrdnji koriste se imperativni oblici (*Hilf dir selbst, so hilft dir Gott*, hrv. *pomozi si sam, pa će ti i Bog pomoći*) i riječi kao što su *treba se, mora se, (ne) smije se ...* (*Man soll den Tag nicht vor dem Abend loben*, hrv. *Ne treba hvaliti dan prije večeri; Alte soll man ehren, Junge soll man lehren*, hrv. *Stare treba častiti, mlade učiti*). Nove poslovice često prate strukturu već postojećih poslovice. Mieder i Röhrich (1977) navode najčešće strukturne oblike poslovice i njihove primjere:

1. **A ist A (Tautologie) [hrv. A je A (tautologija)]:** *Dienst ist Dienst* (hrv. *Dužnost je dužnost*), *Schnaps ist Schnaps* (*Rakija je rakija*), *Genug ist genug* (*Dosta je dosta*), *Kinder sind Kinder* (*Djeca su djeca*), *Krieg ist Krieg* (*Rat je rat*), *Geschäft ist Geschäft* (*Posao je posao*), *Sicher ist sicher* (*Sigurno je sigurno*), *Daheim ist daheim* (*Dom je dom*), *Dahin ist dahin* (*Tamo je tamo*).

2. **A bleibt A (A ostaje A):** *Mark bleibt Mark (Mark ostaje Mark), Ochs bleibt Ochs (Vol ostaje vol), Lump bleibt Lump (Skitnica ostaje skitnica), Berlin bleibt Berlin (Berlin ostaje Berlin), Doof bleibt doof, (da helfen keine Pillen) (Glup ostaje glup (tablete ne pomažu))*
3. **A ist B (Identitätssatz) [A je B (kopulativna rečenica)]:** *Zeit ist Geld (Vrijeme je novac), Träume sind Schäume (Snovi su pjena), Würden sind Bürden (Dostojanstva su teret)*
4. **Nicht alles ist A, was B (Nije sve A što B):** *Nicht alles ist Gold, was glänzt (Nije sve zlato što sja), Es sind nicht alle Jäger, die das Horn blasen (Nisu svi lovci oni koji pušu u rog)*
5. **Nicht A ist B (Nije A B):** *Keine Antwort ist auch eine Antwort (Nedostatak odgovora također je odgovor)*
6. **Ohne A kein B (Bez A nema B):** *Ohne Fleiß kein Preis (Nema dobitka bez marljivosti), Kein Haus ohne Maus (Nema kuće bez miša), Ohne Dornen keine Rosen (Nema ruže bez trnja), Ohne Glauben kein Glück (Nema sreće bez vjere), Ohne Verstand kein Geschäft (Nema posla bez pameti)*
7. **A und B (A i B):** *Leben und leben lassen (Živjeti i pustiti druge da žive), Schenken und schenken lassen (Darovati i primati darove)*
8. **Erst A, dann B (Prvo A onda B):** *Erst denken, dann handeln (Prvo razmisli, pa djeluj), Erst gurten, dann spurten (Prvo zakopčaj (remen), pa trči)*
9. **Lieber (besser) A als B (formelhafter Komparativ) [Bolje A nego B (formulaični komparativ)]:** *Lieber den Spatz in der Hand als die Taube auf dem Dach (Bolje vrabac u ruci nego golub na krovu), Lieber eine Laus im Pott als gar kein Fleisch (Bolje uš u loncu nego biti bez mesa), Lieber rot als tot (Bolje crven nego mrtav), Lieber ein schlechter Gewinner als ein guter Verlierer (Bolje loš*

pobjednik nego dobar gubitnik), Lieber fünf Minuten lang feige als ein Leben lang tot (Bolje biti kukavica pet minuta nego mrtav cijeli život), Besser Unrecht leiden als Unrecht tun (Bolje je trpjeti nepravdu nego činiti nepravdu), Besser ein guter Freund als zehn Freunde (Bolje jedan dobar prijatelj nego deset prijatelja), Besser ein Ende mit Schrecken als ein Schrecken ohne Ende (Bolje kraj s užasom nego užas bez kraja), Besser spät als nie (Bolje kasno nego nikada), Besser schlecht gefahren als gut gelaufen (Bolje loše voziti nego dobro trčati), Vorbeugen ist besser als heilen (Bolje spriječiti nego liječiti), Besser ein Haar in der Suppe als Suppe im Haar (Bolje kosa u juhi nego juha u kosi), Besser ein kinderloses Ehepaar, als ein eheloses Kinderpaar (Bolje bračni par bez djece nego par djece bez braka)

10. **A ist größer als B (A je veće od B):** *Seine Augen waren größer als der Mund (Oči su mu bile veće od usta)*
11. **A ist die Wurzel von B (A je korijen od B):** *Geiz ist die Wurzel allen Übels (Pohlepa je korijen svih zala), Faulheit ist die Wurzel allen Fortschritts (Lijenost je korijen svakog napretka)*
12. **A ist die Mutter von B (A je majka B):** *Repetitio est mater studiorum, Vorsicht ist die Mutter der Weisheit (Oprez je majka mudrosti), Überfluß ist die Mutter der Langeweile (Obilje je majka dosade), Unrecht ist des Rechts Mutter (Nepravda je majka pravde)*
13. **A ist nicht B (A nije B):** *Aufgeschoben ist nicht aufgehoben (Odgođeno nije ukinuto)*
14. **Kein A ohne B (Nema A bez B):** *Keine Rose ohne Dornen (Nema ruže bez trnja), Kein Warum ohne Darum (Nema zašto bez zato)*
15. **A erkennt man an B (A se poznaje po B):** *Den Baum erkennt man an der Frucht (Drvo se poznaje po plodu), Den Narren erkennt man am Lachen (Budala se*

- poznaje po smijehu), An der Rede erkennt man den Mann (Po govoru se poznaje čovjek)*
16. **Wie A, so B (Kakav A takav B):** *Wie der Herr, so's Gscherr (Kakav Gospod, takav i posao), Wie die Zucht, so die Frucht (Kakav rod, takav i plod), Wie die Alten sungen, so zwitschern auch die Jungen (Kako stari pjevaju, tako i mladi cvrkuću)*
17. **Wo A, da B (Gdje A, tu B):** *ubi bene- ibi patria, ubi Venus- ibi Syphilis*
18. **Wo ein A, dort auch ein B (Gdje je A, tu je i B):** *Wo ein Wille, da ein Weg (Gdje je volja, ima i načina), Wo eine Pille, da ein Bett (Gdje je tableta, tu je i krevet)*
19. **Was A tut, tut B (Što radi A, radi B):** *Was sich liebt, das neckt sich (Što se voli, to se zadirkuje), Was du heute kannst besorgen, das verschiebe nicht auf morgen (Ono što možeš učiniti danas, ne odgađaj za sutra), Wer sucht, der findet (Tko traži, naći će), Wer will, der kann (Tko želi, taj može)*
20. **A macht B (A čini B):** *Gut macht Mut (Dobro čini hrabrost), Kleider machen Leute (Odjeća čini čovjeka), Selber essen macht fett (Tko jede sam, taj se udeblja)*
21. **A macht nicht B (A ne čini B):** *Eine Schwalbe macht noch keinen Sommer (Jedna lasta ne čini ljeto)*
22. **Alles heilt A (Sve liječi A):** *Zeit heilt Wunden (Vrijeme liječi rane), Musik heilt Wunden (Glazba liječi rane), Glaube heilt Wunden (Vjera liječi rane), Liebe heilt Wunden (Ljubav liječi rane)*
23. **Alles tut A (Sve radi A):** *Alles besiegt die Liebe (Ljubav pobjeđuje sve), Omnia vincit amor, Geduld überwindet alles (Strpljenje pobjeđuje sve), Alles überwindet der Fleiß (Marljivost pobjeđuje sve), Der Tod macht alles gleich (Smrt sve izjednačuje)*

24. **Je[... A, desto (je)[...] B (Što ... A, to ... B)** (wobei das Prädikat meist entfällt):
Je magrer der Hund, je fetter die Flöh' (Što je pas mršaviji, to buhe deblje), Je kürzer der Rock, desto länger die Beichte (Što je suknja kraća, to je isповijest duža)
25. **Jeder A ist (tut, bewirkt) B (Svako A je (čini, uzrokuje) B):** *Jeder ist sich selbst der Nächste (Svatko je sebi sljedeći), Jeder ist seines Glückes Schmied (Svatko je kovač svoje sreće), Jedem Vogel gefällt sein Nest (Svaka ptica voli svoje gnijezdo)*
26. **Wie man A, so man B (Kako A, tako i B):** *Wie man sich bettet, so liegt man (Kako postelju pospremiš, tako i legneš), Wie man plant, so fährt man (Kako planiraš, tako i putuješ), Wie man sich fettet, so riecht man (Kako se masti, tako se miriše)*
27. **A schützt nicht vor B (A ne štiti od B):** *Alter schützt vor Torheit nicht (Godine ne štite od ludosti), Unkenntnis schützt vor Strafe nicht (Neznanje ne štiti od kazne)*
 (str. 61)

Unutar ovih tradicionalnih struktura pronalazimo varijacije, na primjer struktura *A hat Ohren* (hrv. *A ima uši*) može se ostvariti na više načina (Mieder i Röhrich, 1977, str. 62), kao što je poslovice *Wände haben Ohren (Zidovi imaju uši)*, *Winde haben Ohren (Vjetar ima uši)* ili *Die Nacht hat Ohren (Noć ima uši)*. Sve ove poslovice šalju istu poruku, a to je da niti jedna tajna nije sigurna i valja biti na oprezu. Još više specifična podgrupa strukture *A hat Ohren* su poslovice *Kleine Kessel haben große Ohren (Mali kotlovi imaju velike uši)* i *Kleine Mücken haben Ohren (Mali komarci imaju uši)* koje upozoravaju isključivo na djecu koja potajno slušaju (Mieder i Röhrich, 1977, str. 62). Iz ovih primjera možemo vidjeti da ista struktura može davati isto, ali i različito značenje poslovice.

Kod engleskih poslovice nailazimo na iste ili slične strukture, kao u prethodno navedenim strukturama njemačkih poslovice: „*Better X than Y, Like X, like Y, No X without Y, One X doesn't make a Y, If X, then Y*” (Mieder, 2004, str. 6). Fiedler (2007, str. 46) osim navedenih struktura dodaje još i *Where there's X, there's Y (Where there's life, there's hope)*.

Poslovice često imaju opozicijsku strukturu, *Man proposes but God disposes* (Mieder, 2004, str. 6) i koriste se antonimima ili tzv. tehnikom kontrasta (njem. *Gegensatztechnik*) *groß ~ klein* (hrv. *veliko ~ malo*), *alt ~ neu* (*staro ~ novo*), *gut ~ schlecht* (*dobro ~ loše*), *schwarz ~ weiß* (*crno ~ bijelo*) kao na primjer u posloviци *Auch eine schwarze Kuh gibt weiße Milch* (hrv. *I crna krava daje bijelo mlijeko*) (Mieder i Röhrich, 1977, str. 58). Ono što je specifično za poslovice je to da ih govornici pohranjuju u svoj leksikon kao cijelu gotovu strukturu, pa tako kada izvorni ili napredni govornik naiđe na početak poslovice *A bird in the hand...* moći će se automatski sjetiti ostatka poslovice:

„Neal Norrick (...) has concluded that “for well known proverbs, mention of one crucial recognizable phrase [i.e., part] serves to call forth the entire proverb,” speaking of “this minimal recognizable unit as the kernel of the proverb” (Mieder, 2004, str. 7)

Mac Coinnigh (2015) opisuje najprisutnije strukture poslovice koje možemo pronaći u gotovo svim jezicima:

(9) He who..., ...;

(10) If/when,... (then);

(11) Like ..., ...;

(12) Better ... , than ...;

(13) Every ... has its own... (str. 117)

Također navodi još primjera tradicionalnih formula poslovice, neke od kojih pronalazimo i u klasifikaciji Miedera i Röhricha (1977):

1. X is Y - *Aeg on raha*. (Estonian) [Time is money.]
2. X is better than Y / Better X than Y - *Bättre tåga än illa tåla*. (Swedish) [Better to keep quiet than to speak badly (of someone).]

3. It's not X, it's (but) Y - *It's not what you know, it's who you know.*
4. When you X, (you) X - *When you're good, you're good.*
5. When you X (you) (Y) - *Kun menee sutta pakoon, tulee karhu vastaan.* (Finnish)
[When you flee from a wolf, you run into a bear.]
6. No X, no Y - *Ei ole huult, ei ole huunid.* (Estonian) [No care, no buildings.]
7. X is (are) X - *A deal is a deal.*
8. There is no such thing as X - *There's no such thing as bad publicity.*
9. There are no X, only (just) Y - *Det finns inget dåligt väder, bara dåliga kläder.*
(Swedish) [There is no bad weather, only bad clothing.]
10. One man's X is another man's Y - *One man's meat is another man's poison.*
(str. 118-119)

Mac Coinnigh razlikuje još i moderne angloameričke poslovice prema Miederu (2012) koje karakterizira pojednostavljena struktura:

11. A(n)/noun/verb... - *A diamond is forever*
12. A(n)/adjective/noun/verb ... - *A wise head is better than a pretty face*
13. The/noun/verb ... - *The world hates a quitter*
14. You can't (cannot)/verb ... - *You can't unscramble eggs*
15. Don't (do not)/verb ... - *Don't believe everything you think*
16. Never/verb ... - *Never work with children or animals* (str. 119-120)

2.6. PRETRAŽIVANJE POSLOVICA U KORPUSU

Korpus u kontekstu suvremene lingvistike podrazumijeva uzorak teksta koji se smatra najvjernijom reprezentacijom određene varijante jezika te se može pohraniti i manipulirati pomoću računala (McEnery i Wilson, 2001, str. 73). Podaci prikupljeni za neki korpus nisu nasumično odabrani te je cilj korpusa da bude što bolja i preciznija reprezentacija nekog jezika. Kroz korpus možemo lakše analizirati neki aspekt pojedinog jezika i također usporediti ga s

drugim jezicima. No korpusi naravno imaju i svoja ograničenja, pa tako ne možemo očekivati da će korpus prikazivati sve riječi ili aspekte nekog jezika, tj. nikada neće moći predstaviti jezik u njegovoj cjelini, zato što se jezik konstantno mijenja kroz upotrebu njegovih govornika. Usprkos njihovim ograničenjima, korpusi nam vrlo često služe za kvantitativnu analizu podataka. Poznavanje poslovice i njihova upotreba varira među govornicima i ovisi o mnogo kriterija kao što su poznavanje jezika (tečnost), dijalekt ili sociolekt. Steyer (2014, str 207) upućuje kako zbirke poslovice ne bilježe stvarnu upotrebu poslovice u kojoj su neizbježne modifikacije, pa tako učenici stranih jezika često nemaju pristup novim izrazima i (modificiranim) poslovicama koje su u upotrebi, zato što se poslovice konstantno mijenjaju kroz generacije ili izlaze iz upotrebe. Za razliku od zbirke poslovice, korpusi se sastoje i od elektroničkih izvora među kojima su razne vrste tekstova, kao na primjer, novinski članci i forumi (Steyer, 2014, str 207).

3. ISTRAŽIVANJE

3.1. Problem

Modifikacije poslovice uglavnom se pojavljuju u književnosti, masovnim medijima ili svakodnevnoj komunikaciji među ljudima. Stoga, za očekivati je da će modifikacije poslovice biti prisutne i u korpusima. Za ovo istraživanje korpusi će poslužiti kao baze modifikacija poslovice te će isto tako omogućiti pretraživanje dijelova poslovice za koji očekujemo da se neće promijeniti. Na primjer, u poslovi *Jabuka ne pada daleko od stabla*, koristit će se upit (eng. *query*) u alatu Sketch Engine koji će sadržavati riječi *ne pada daleko* čime ćemo pronaći sve originalne poslovice i njene modifikacije u kojima su promjene prije i/ili nakon *ne pada daleko*. No možemo očekivati i da će se izmjene također dogoditi u dijelovima upita koji ostaju identični originalnoj poslovi, tj. u *ne pada daleko*, ali će fokus biti na drugim elementima što će dati rezultate koji su najvjerojatnije ili primjeri poslovice ili njezinih modifikacija. Jedan od nedostataka ovdje je to što ćemo na taj način izgubiti neke od mogućih modifikacija poslovice. Isto tako, upiti će nastojati biti konstruirani na način da dobijemo što više modifikacija, pa će se u ovom primjeru pretraživati i modifikacije glagola *padati* tako što ćemo koristiti umjesto upita [word="pada"], upit [lemma="padati"]. U sva tri jezika koristiti će se isti upiti kako bi se rezultati mogli što preciznije usporediti te se time povećava i vjerojatnost da nađemo na modifikacije koje su identične u ova tri jezika. Cilj istraživanja je pomoću korpusnih podataka usporediti uzorak poslovice u engleskom, njemačkom i hrvatskom jeziku te njihove modifikacije. Korpus omogućava brzo i efikasno prikupljanje rezultata i olakšava njihovu obradu, a isto tako sadrži veliki broj različitih izvora među kojima su zasigurno i modificirane poslovice iz svakodnevnog govora. Nastoji se utvrditi kako se poslovice mijenjaju u korpusu i gdje se modifikacije najčešće pojavljuju u svakoj poslovi (iz uzorka) u ova tri jezika. Uzimajući u obzir da korpus ne prikazuje sve riječi nekog jezika, pa tako ni sve modifikacije

poslovica, dobiveni će rezultati prikazivati isključivo modifikacije koje su prisutne u ova tri korpusa koje nisu nužno najčešći oblik modifikacija.

3.2. Hipoteza

Iako njihova definicija često tvrdi da su poslovice nepromjenjive, kao što vidimo iz literature jedan od dokaza da su poslovice podložne modifikacijama su antiposlovice. Dakle, pretraživanje korpusa bi zasigurno trebalo rezultirati pojavom modifikacija među poslovicama. Očekuje se da će rezultati pretraživanja korpusa prikazivati veći broj poslovica bez modifikacija, dakle u originalnoj formi, nego modificiranih poslovica. Modifikacije koje se očekuju unutar samih poslovica su prije svega modifikacije imenica, dakle zamjena riječi sinonimima, dodavanje pridjeva, promjena u broju ili zamjena novim riječima. Zbog toga će upiti biti konstruirani na način da daju prednost ovakvim rezultatima. Pretpostavlja se da će rezultati pretraživanja pokazati i promjene u glagolskom vremenu ako to upit dopušta. Pretpostavlja se da će se pojaviti manji broj modifikacija koje su identične u sva tri jezika.

3.3. Metodologija

Ovo se istraživanje neće većinski fokusirati na kvantitativnu analizu zato što bi broj rezultata premašio okvire ovog rada, no navest će se i neki kvantitativni podaci za bolji uvid u količinu podataka i rezultata unutar kojih se analiziraju modifikacije. Najprije je prikupljen uzorak poslovica iz literature, Čubelić (1957) i Kekez (1996) za hrvatski, Škara (1995), Fiedler (2007) i Mieder (2012) (Mac Coinnigh, 2015, str. 118-120) za engleski i Mieder i Röhrich (1977) za uzorak njemačkih poslovica. Za svaki od ova tri jezika uzorci sadrže podjednak broj poslovica. Ukupan uzorak poslovica je 277, a od toga je 101 poslovica na engleskom jeziku, 93 na hrvatskom i 83 na njemačkom jeziku. Sve su poslovice klasificirane prema strukturi i klasifikaciji njemačkih poslovica koju koriste Mieder i Röhrich (1977). Neke se poslovice, kao na primjer *U dobru je lako dobar biti, u mucu se poznaju junaci, Ne zna gost, što je post* i *An apple a day keeps the doctor away* nisu mogle klasificirati prema tipovima struktura unutar ove

klasifikacije. Iz tog razloga su zatim sve poslovice klasificirane prema kombinaciji klasifikacija Miedera (2012) (Mac Coinnigh, 2015, str. 118-120) i Miedera i Röhricha (1977). U Tablica 1 možemo vidjeti sve strukture poslovice prema kojima je klasificiran uzorak poslovice, ukupan broj poslovice koje prate navedene strukture i broj poslovice u svakom jeziku koje prate tu strukturu.

Tipovi klasifikacije		Ukupan broj poslovice	Hrvatski	Engleski	Njemački
1.	X does Y	56	7	27	22
2.	He who X, Y	33	17	8	10
3.	X is Y	30	8	13	9
4.	X does not do Y	25	9	8	8
5.	If X, then Y	20	3	11	6
6.	/ not a proverb	15	13	0	2
7.	Better X, than Y	11	4	3	4
8.	Like X, like Y	10	5	3	2
9.	Don't do X	9	4	3	2
10.	Not classified	8	5	2	1
11.	No X, no Y	8	3	4	1
12.	Do X	5	1	2	2
13.	In X is Y	4	3	0	1
14.	Do X and Y	3	3	0	0
15.	No X without Y	3	0	0	3
16.	Not all X is Y	3	0	1	2
17.	X is X	2	0	1	1

18.	X is not Y	2	1	1	0
19.	No X is Y	2	1	0	1
20.	X is the ... of Y	2	0	0	1
21.	Every X has its own Y	2	1	1	0
22.	Don't do X before Y	2	0	2	0
23.	Never/Don't do X	1	0	1	0
24.	X is better than Y	1	1	0	0
25.	X, not Y	1	0	1	0
26.	One man's X is another man's Y	1	0	0	1
27.	X is easier than Y	1	0	1	0
28.	The Xer, the Yer	1	0	1	0
29.	Nothing is better than X	1	1	0	0
30.	Where X, no Y	1	1	0	0
31.	Once X, twice Y	1	0	1	0
32.	Do X before Y	1	0	1	0
33.	X is bigger than Y	1	0	0	1
34.	X and Y	1	0	1	0
35.	X is in Y	1	0	0	1
36.	More X, less Y	1	0	1	0
37.	First X, then Y	1	0	0	1
38.	X does X	1	1	0	0

39.	All X does Y	1	0	1	0
40.	Do X, not Y	1	1	0	0
41.	You can't do X	1	0	1	0
42.	Don't X, don't Y	1	0	1	0
Ukupno		277	93	101	83

Tablica 1. Popis zabilježenih konstrukcija poslovice iz uzorka

Iz ovog uzorka izdvojene su poslovice koje prate određenu strukturu (podebljano označene u Tablica 1) čija će pojavnost u korpusu biti analizirana. Taj uzorak čine poslovice koje pripadaju strukturama poslovice koje se najviše pojavljuju i koje se pojavljuju u istom obliku i sa istim značenjem u sva tri jezika. Prema tim kriterijima izdvojeno je slijedećih pet poslovice u hrvatskom jeziku i njihovi ekvivalenti u engleskom i njemačkom, dakle ukupno 15 poslovice:

1. *Nova metla dobro mete/ New brooms sweep clean/ Neue Besen kehren gut* čija je struktura pod brojem 1. u tablici gore (tablica 1) *X does Y* [56]
2. *Tko pod drugim jamu kopa, sam u nju pada/ He who digs a pit for another, will fall into it himself/ Wer anderen eine Grube gräbt, fällt selbst hinein* koje prate strukturu 2. *He who X, Y* [33]
3. *Jabuka ne pada daleko od stabla/ The apple does not fall far from the tree/ Der Apfel fällt nicht weit vom Stamm* koje prate strukturu 4. *X does not do Y* [24]
4. *Bolje ikad nego nikad/ Better late than never/ Besser spät als nie* koje prate strukturu 7. *Better X than Y* [11]
5. *Nije zlato sve što sja/ All that glitters is not gold/ Es ist nicht alles Gold was glänzt* koje prate strukturu 16. *Not all X is Y* [3]

Zatim je svaka poslovice pretražena u korpusu preko platforme *Sketch Engine* (Kilgariff et al., 2004). Za hrvatski jezik korišten je hrWaC (Ljubešić i Klubička, 2014), za njemački

deTenTen i za engleski jezik enTenTen (Jakubiček et al., 2013). Za pretraživanje poslovice u korpusu kod svake je poslovice odabran jedan dio strukture za kojeg je najmanja vjerojatnost da će se promijeniti te koji je prepoznatljiviji dio poslovice, kao na primjer kod poslovice *Jabuka ne pada daleko od stabla* korišten je upit [word="ne"][lemma="padati"][word="daleko"]. Na taj se način smanjila vjerojatnost da nađemo na primjere koji sadrže neke riječi poslovice, ali zapravo nisu pojavnice ove poslovice nego lažni rezultati (eng. *false positives*). Naravno, zasigurno postoje i modifikacije riječi *padati* osim promjene glagolskog vremena, tj. korištenje drugih riječi umjesto *padati*. Moguće je odabrati drugi dio strukture ovih poslovice koji se neće mijenjati tijekom pretraživanja, tj. koji će biti dio upita, no takva bi analiza zahtijevala mnogo više vremena jer bi rezultirala većim brojem rezultata pretraživanja koji bi nadišli opseg ovog istraživanja. Nastojalo se, koliko je sintaksa svakog jezika dopuštala, koristiti identične upite za sva tri jezika. Dobiveni su rezultati pretraživanja platforme Sketch Engine analizirani u programu Microsoft Excel.

3.4. Rezultati

Rezultati dobiveni u programu Sketch Engine podijeljeni su na dva dijela, jedan čine poslovice bez modifikacija, a drugi poslovice s modifikacijama unutar kojeg se mogu pojaviti i lažni rezultati koji nalikuju modifikaciji poslovice, ali su zapravo samo primjeri koji koriste iste riječi koje pronalazimo u samoj poslovi. Modifikacije su analizirane tako da se u svakom primjeru bilježilo koje su se riječi promijenile, postoje li promjene na glagolu i u glagolskom vremenu, koje su riječi umetnute u samu poslovicu te ispred ili iza poslovice i gdje se najviše pojavljuju. Zatim su se modifikacije u sva tri jezika međusobno usporedile kako bi se utvrdilo pojavljuju li se iste modifikacije u ova tri jezika. Kako bi se dobio jasniji prikaz rezultata, navedeni su i neki kvantitativni podaci, a to su ukupan broj rezultata za svaki upit kojeg čine poslovice bez modifikacija, lažni rezultati i ukupan broj modifikacija kako bi se kasnije pri usporedbi sva tri jezika dobio uvid u okvirni omjer modifikacija unutar dobivenih rezultata za

svaki jezik. Najprije će se navesti korišten upit, objasniti što predstavljaju rezultati u tablicama, a zatim šest primjera modifikacija za svaku poslovicu u svakom jeziku, a u slučaju manjeg broja rezultata, navest će se sve modifikacije. Neće se navoditi cijele rečenice unutar kojih se pojavljuju modificirane poslovice. U analizi modifikacija svakog pretraženog upita pokušat će se, tamo gdje je moguće, klasificirati dobiveni podaci, na primjer, ako se pojavljuje veliki broj imenica, mogu li se one grupirati u sinonime, antonime ili slično. Navest će se i primjeri lažnih rezultata i opisati problemi na koje se naišlo tijekom obrade podataka za pojedini upit. Na kraju će biti navedene tablice ukoliko su podaci prikazani tablično. U tablicama će se navesti modifikacija i koliko se puta ona pojavljuje u rezultatima. Tamo gdje je mali broj modifikacija navest će se cijela modificirana poslovice, a ako se svaka od tih modifikacija pojavljuje samo jednom, nema potrebe navoditi ih u tablici. Na kraju svake poslovice sažet će se najvažniji rezultati i usporediti u sva tri jezika.

3.4.1. *X does Y*

3.4.1.1. *Nova metla dobro mete.*

Za ovu poslovicu korišten je upit u (14).

(14) `[]?[word="metla"][]?[lemma="mesti"]`

Modifikacije se očekuju ispred ili iza ovih riječi iz upita i na glagolu *mesti*. Ukupno je 68 rezultata, a od toga su samo 4 bez modifikacija, 25 je lažnih rezultata i 39 s modifikacijama. Navedeni su svi primjeri modifikacija u Tablica 2, gdje su sve riječi koje zamjenjuju riječ *nova* označene podebljano što uključuje i primjere u kojima riječ *nova* ostaje nepromijenjena. Referirat ćemo se na te elemente kao „modifikacije“, u ovom slučaju modifikacije riječi *nova*. Sve modifikacije riječi *dobro* su podcrtane. Za svaku poslovicu navest će se šest primjera modifikacija u kojima možemo vidjeti cijelu modificiranu poslovicu, a ne samo pojedine elemente kao u tablicama.

Primjeri modifikacija:

(15) *uvijek je nova metla bolje mela*

(16) *nova će metla bolje mesti*

(17) *nova metla bolje mete*

(18) *nova metla čisto mete*

(19) *svaka nova metla ponovno mete*

(20) *nova metla koja mete bolje od stare*

Iz Tablica 2 vidimo da je riječ *nova* zamijenjena samo riječima *ova* i *svaka*. Riječ *dobro* u nekoliko slučajeva modificira komparativ *bolje* ili prilozi i pridjevi (*ponovno*, *desno* i *čisto*). U jednom primjeru pojavljuje se riječ u akuzativu (*umirovljenike*) kao pacijens radnje. Također imamo i negaciju te izostanak riječi *nova* i *dobro* u primjeru *metla ne mete* za kojeg samo iz konteksta možemo zaključiti da je modifikacija ove poslovice. Pojavljuje se i modifikacija koja odgovara engleskoj poslovice zato što koristi riječ *čisto* (eng. *clean*), *nova metla čisto mete*. Ispred same modificirane poslovice pojavljuju se riječi kao na primjer, *kaže se*, *narod kaže da* ili *znamo*: *Kaže se, nova metla bolje mete*; *znamo da nova metla bolje mete*; *dakle, svaka metla dobro mete* i *što bi narod rekao, nova metla bolje mete*. Pojavljuju se promjene u glagolskom vremenu, a to su pojava futura i perfekta. Ono što je neočekivano je da se niti jednom ne pojavljuje antiposlovica iz literature *dobra metla dobro mete*.

	Riječ	Broj modifikacija
1.	nova metla <u>bolje</u> mete	22
2.	(... će) nova metla <u>bolje</u> mesti	4
3.	svaka nova metla <u>dobro</u> mete	3
4.	nova metla <u>čisto</u> mete	2
5.	svaka nova metla <u>ponovno</u> mete	1

6.	svaka metla <u>dobro</u> mete kad je nova	1
7.	ova metla mete samo <u>desno</u>	1
8.	metla mete samo <u>umirovljenike</u>	1
9.	metla ne mete	1
10.	(... je) nova metla <u>bolje</u> mela	1
11.	svaka metla <u>dobro</u> mete	1
12.	nova metla koja mete	1
	Ukupno	39

Tablica 2. Sve modifikacije poslovice *Nova metla dobro mete*

3.4.1.2. *New brooms sweep clean.*

Ovdje je korišten upit u (21).

(21) [lemma="broom"][lemma="sweep"]

Broj rezultata pretraživanja ovog upita je 152. Poslovica bez modifikacija je 7, lažnih rezultata 100 i poslovica s modifikacijama 44. Ovdje, kao i u prethodnom primjeru, vidimo da broj modifikacija premašuje broj poslovice bez modifikacija. U tablicama su prikazane sve modifikacije riječi *new* (Tablica 3) i *clean* (Tablica 4). U Tablica 3 prikazane su sve riječi koje zamjenjuju riječ *new* te je isto tako navedeno i koliko se puta pojavljuju modificirane poslovice u kojima riječ *new* nije promijenjena (Tablica 3 pod brojem 1.). Isto vrijedi i za modifikacije riječi *clean* (Tablica 4) te sve ostale rezultate u drugim poslovicama.

Budući da ovdje imamo riječ *clean*, dok u hrvatskom i njemačkom *dobro/gut*, očekuje se da će se ovdje pojaviti modifikacije koje odgovaraju originalnim poslovicama u hrvatskom i njemačkom jeziku.

Primjeri modifikacija:

(22) *An old broom sweeps better than a new broom.*

(23) *a broom sweeps clean until it gets dirty*

(24) *New brooms swept away the old*

(25) *a new broom sweeps clean*

(26) *a new broom sweeps well*

(27) *new broom sweeps up anything*

(28) *a fashionable new broom swept the old*

Najviše modifikacija koristi pridjev *new* ispred kojeg se ne pojavljuju modifikacije kao u hrvatskom jeziku (*svaka nova metla*). Riječ *new* zamijenjena je jedino riječima *old* i *easy* te je modificirana dodavanjem pridjeva *fashionable*. Što se tiče riječi *brooms*, najzastupljeniji je njezin oblik u jednini *broom*, dok se *brooms* pojavljuje samo tri puta. Pojavljuju se tri modifikacije riječi *sweep*, a to su *sweeps* koja se pojavljuje najviše puta, točnije u 33 modifikacije, zatim *sweeping* i *swept*, dok se originalni oblik *sweep* pojavljuje samo dva puta. U 42 rezultata koristi se sadašnje glagolsko vrijeme, a samo dva su u prošlom vremenu kao i prava poslovice. U četiri primjera pojavljuje se modifikacija riječi *clean* koja koristi *well* te odgovara poslovicama u hrvatskom i njemačkom jeziku kao npr. u (26). Pojavljuje se superlativ riječi *clean*, *cleanest*, a osim toga i prilozi *slowly* i *vigourously*. U jednom se primjeru koriste antonimi *An old broom sweeps better than a new broom*.

	Riječ	Broj modifikacija
1.	new	40
2.	a fashionable new	1
3.	an old	1

4.	easy	1
5.	a	1
	Ukupno	44

Tablica 3. Učestalost riječi *new* i njene modifikacije

	Riječ	Broj modifikacija
1.	clean	27
2.	well	4
3.	away the old	2
4.	so slowly and sometimes not at all	1
5.	more vigourously	1
6.	through my professional life	1
7.	cleanest	1
8.	my zone of work into a shambles	1
9.	in	1
10.	up anything	1
11.	clean in the provincial education departments there	1
12.	better than a new broom	1
13.	into town	1
14.	it clean	1

	Ukupno	44
--	--------	----

Tablica 4. Učestalost riječi *clean* i njene modifikacije

3.4.1.3. *Neue Besen kehren gut*.

Ovdje je korišten upit u (29).

(29) [word="(?)Besen"][lemma="kehren"]

Ukupno je 362 rezultata pretraživanja. Poslovica bez modifikacija je 211, lažnih rezultata 41, a modificiranih poslovice je 137. U tablicama su prikazane modifikacije riječi *neue* (Tablica 5), *Besen kehren* (Tablica 6) i *gut* (Tablica 7).

Primjeri modifikacija:

(30) *Alte Besen kehren gut*

(31) *Nein, neue Besen kehren nicht immer gut*

(32) *Unsere Besen kehren besser*

(33) *Neue Besen kehren bekanntlich gut*

(34) *Da kann man nicht einfach mit dem eisernen Besen kehren.*

(35) *Neue Besen kehren vielleicht besser*

Riječ *neue* zamjenjuju drugi pridjevi: *alte, eiserne, junge, dafür vorgesehene, harte, krumme, grobe* i *falsche*. Glagolsko vrijeme se mijenja u nekim modifikacijama pa je prisutan perfekt i preterit. U velikom se broju modifikacija koristi pridjev *einserne* kao u *Es wird Zeit das in Berlin mit dem eisernen Besen gekehrt wird* i *Da kann man nicht einfach mit dem eisernen Besen kehren*, što ne nalazimo u druga dva jezika. U većini modifikacija nema zamjene riječi *gut* i nakon *kehren* završava poslovica što vidimo u Tablica 7 pod brojem 1, no ti rezultati ne prikazuju nedovršene poslovice, nego poslovice u kojima je redosljed riječi promijenjen kao u primjeru (34). Riječ *gut* često je zamijenjena komparativom *besser* ili *gut* prethodi prilog *bekanntlich*, koji se isto tako pojavljuje u *bekanntlich besser, ja bekanntlich*

gut, bekanntlich anders, bekanntlich immer gut i ja bekanntlich besser. Također pojavljuje se veliki broj drugih priloga ispred riječi koje modificiraju *gut*: *vielleicht, richtig, wohl, sehr, einfach, zwar, meist, zumesit, halt i hoffentlich.* Pojavljuje se jedna imenica (*Ecken*).

	Riječ	Broj modifikacija
1.	neue	58
2.	alte	31
3.	mit eisernem	20
4.	ein neuer	7
5.	mit den eisernen	6
6.	junge	2
7.	neuen	2
8.	mit den dafür vorgesehenen	1
9.	mit hartem	1
10.	krumme	1
11.	die neuen	1
12.	mit neuen	1
13.	mit dem groben	1
14.	unsere	1
15.	mit einem völlig falschen	1
16.	zwei	1
17.	die alten	1

18.	mit größerem	1
	Ukupno	137

Tablica 5. Učestalost riječi *neue* i njene modifikacije

	Riječ	Broj modifikacija
1.	Besen kehren	102
2.	Besen kehrt	19
3.	Besen gekehrt	13
4.	Besen kehrte	2
5.	Besen kehre	1
	Ukupno	137

Tablica 6. Učestalost riječi *Besen kehren* i njene modifikacije

	Riječ	Broj modifikacija
1.	(kraj rečenice)	39
2.	gut	31
3.	besser	12
4.	bekanntlich gut	11
5.	nicht immer gut	4
6.	anders	3

7.	bekanntlich besser	2
8.	immer gut	2
9.	ja bekanntlich gut	2
10.	schlechter	1
11.	bekanntlich anders	1
12.	vielleicht gut	1
13.	bekanntlich immer gut	1
14.	oder nicht	1
15.	also nicht immer gut	1
16.	sich allmählich selbst zunichte	1
17.	besser als einer	1
18.	... neu	1
19.	ja bekanntlich besser	1
20.	aber nur dann richtig gut, wenn man einiges beachtet	1
21.	ja wohl gut	1
22.	nicht allein dadurch gut	1
23.	auch den falschen Weg	1
24.	meist sehr gut	1
25.	noch besser	1
26.	biedern gut	1
27.	nur so lange gut, bis sie selbst etwas zu sagen haben und dann wollensie auch nur am Fleischtopf	1

28.	Ecken	1
29.	scharf	1
30.	ein rezept	1
31.	sehr gut	1
32.	einfach anders	1
33.	vielleicht besser	1
34.	gleich ordentlich durch	1
35.	weiter	1
36.	zwar gut	1
37.	aber meist besser	1
38.	zwar zumeist gut	1
39.	(hoffentlich) gut	1
40.	halt gut	1
	Ukupno	137

Tablica 7. Učestalost riječi *gut* i njene modifikacije

3.4.1.4. Sažetak

	Ukupno	Rezultati bez modifikacija	Lažni rezultati	Rezultati s modifikacijama
Hrvatski	68	4	25	39
Engleski	152	7	100	44
Njemački	362	211	41	137

Tablica 8. Broj modifikacija *X does Y*

U rezultatima pretraživanja modifikacija ovih poslovice u engleskom i hrvatskom pojavljuje se veći broj modifikacija nego poslovice bez modifikacija. U hrvatskom i

njemačkom jeziku često se pojavljuje komparativ od *dobro/gut* (*bolje/besser*), dok u engleskom superlativ pridjeva *clean, cleanest*. Pojavljuje se antonim *old/alte* u engleskom i njemačkom, no ne i u hrvatskom jeziku (*An old broom sweeps better than a new broom, Alte besen kehren gut*). Najviše je modifikacija ostvareno zamjenom riječi *dobro/clean/gut* koje su najčešće modificirane pridjevima i priložima, a u njemačkom jeziku i imenicama. Neočekivani rezultat je pojava većeg broja modifikacija u engleskom jeziku gdje je modificirana poslovice u jednini, dok je originalna poslovice u množini. U svim se jezicima pojavljuju promjene u glagolskom vremenu, redosljedu riječi i negacija. U engleskom i njemačkom jeziku pojavljuje se promjena u broju.

3.4.2. *He who X, Y*

3.4.2.1. *Tko pod drugim jamu kopa, sam u nju pada.*

Upit korišten za pretraživanje modifikacija ove poslovice je (36).

(36) [lemma="pod"][]?[lemma="drugi"][]?[tag="N.*"][]?[lemma="kopati"]

Ukupan broj rezultata je 171, a 47 poslovice je bez modifikacija, nije pronađen niti jedan lažan rezultat i 124 rezultata je s modifikacijama. Modifikacije riječi *tko, jama, kopa* i *sam u nju pada* prikazane su u tablicama Tablica 9, Tablica 10, Tablica 11 i Tablica 12.

Primjeri modifikacija:

(37) *Ko pod drugim jamu kopa, sam u nju upada.*

(38) *Tko pod drugim jamu kopa, sam u nju padne*

(39) *Tko pod drugim jamu kopa, sam u nju na kraju upadne*

(40) *Ko pod drugim jamu kopa, fizički je radnik*

(41) *Tko pod drugim jamu kopa, dvije sreće grabi*

(42) *Tko pod drugim jamu kopa, zna se*

Riječ *tko* zamjenjuje nestandardni oblik *ko* u 11 primjera. Oblik *pod drugim* pojavljuje se 120 puta, a oblik u množini *pod drugima* četiri puta. Oblik *pod drugim* prevladava, a *pod drugima* pojavljuje se samo četiri puta. Riječ *jamu* modificira množina *jame* i imenice *zakon* i *rake*. Iz Tablica 11 vidimo da se pojavljuje i negacija glagola *kopati*, *ne kopati* i promjena u prošlo glagolsko vrijeme, *kopao*. Najviše modifikacija koristi umjesto zavisne rečenice *sam u nju pada* trotočje (...) što vidimo u Tablica 12 u primjeru pod brojem 1, a neke modifikacije završavaju točkom (primjer broj 3) što prikazuje nedovršene poslovice. Riječ *pada* često je zamijenjena riječju *upada*, dakle ovdje vidimo i promjenu u glagolskom vidu. Dvije modifikacije u Tablica 12 dio su drugih poslovica (*ne čini proljeće* i *dvije sreće grabi*). Promjene su u redosljedu riječi (*sam pada u nju*, *u nju padne sam* i *u nju sam upadne*) i glagolskom vremenu (*sam će u nju pasti*, *ali će sam upasti u nju* i *sam u nju upao*). Pojavljuje se i negacija *ali nikad u nju ne pada* i neke poslovice koje nalikuju antiposlovicama zbog humorističnosti:

(43) *Tko pod drugim jamu kopa, fizički je radnik*

(44) *Tko pod drugim jamu kopa neće u europsku uniju*

(45) *Tko pod drugim jamu kopa ali ne zakapa, a onaj pod kojim je kopano, nadrapa*

(46) *Tko pod drugim jamu kopa umori se*

(47) *Tko pod drugim jamu kopa fizički je radnik a ne kako Sanader kaže da sam pada u nju*

Ovdje se pojavljuje veliki broj različitih modifikacija zavisne rečenice *sam u nju pada* unutar koje se mijenja i redosljed riječi. Dvije poslovice su kombinacije originalne poslovice i drugih poslovica.

	Riječ	Broj modifikacija

1.	tko	108
2.	ko	11
3.	onaj koji	1
4.	on	1
5.	ja sam	1
6.	Bandić	1
7.	lakše je ovako iz sjene	1
	Ukupno	124

Tablica 9. Učestalost riječi *tko* i njene modifikacije

	Riječ	Broj modifikacija
1.	jamu	121
2.	jame	1
3.	zakon	1
4.	nikakve rake	1
	Ukupno	124

Tablica 10. Učestalost riječi *jama* i njene modifikacije

	Riječ	Broj modifikacija
1.	kopa	120
2.	kopao	2
3.	ne kopa	1

4.	kopati	1
	Ukupno	124

Tablica 11. Učestalost riječi *kopa* i njene modifikacije

	Riječ	Broj modifikacija
1.	...	33
2.	sam u nju upada	29
3.	(kraj rečenice)	8
4.	sam u nju padne	7
5.	fizički je radnik	5
6.	sam pada u nju	4
7.	nos	3
8.	dvije sreće grabi	3
9.	sam u nju pada	3
10.	sam u nju upadne	2
11.	nego preuzeti odgovornost	1
12.	krov prokišnjava	1
13.	ne čini proljeće	1
14.	ali će sam upasti u nju	1
15.	ali nikad u nju ne pada	1
16.	u nju sam upadne	1
17.	dok hoda po Mjesecu, odleti daleko u bespuće crnila	1
18.	kad tad u nju sam upadne	1
19.	taj je fizički radnik	1
20.	neće u europsku uniju	1

21.	Ostat će bez topa	1
22.	sam na kraju u nju upadne	1
23.	sam će u nju pasti	1
24.	sam kroz njega propada	1
25.	sam u nju na kraju upadne	1
26.	kopa ali ne zakapa, a onaj pod kojim je kopano, nadrapa	1
27.	fizički je radnik a ne kako Sanader kaže da sam pada u nju	1
28.	sam u nju upao	1
29.	sam upadne unju	1
30.	hm...	1
31.	u nju padne sam	1
32.	i sam u nju upada	1
33.	umori se	1
34.	i sam u nju upadne	1
35.	zna se	1
36.	itd.	1
37.	ne boji se, upada u iste	1
	Ukupno	124

Tablica 12. Učestalost *sam u nju pada* i njene modifikacije

3.4.2.2. *He who digs a pit for another will fall into it himself.*

Upit korišten za ovu poslovicu je (48).

(48) [word="he"][word="who"][lemma="dig"][][tag="N.*"]

Ukupan broj rezultata je 5, a od toga su 2 lažna rezultata i 3 modifikacije, dakle nema niti jedne originalne poslovice.

Sve modifikacije:

(49) *he who digs a hole for his brother will jump into it himself*

(50) *he who digs a pit for others falls in himself*

(51) *he who dug a pit should be the first to fall into it*

Riječ *pit* zamijenjena je sinonimom *hole*, a riječ *another* riječima *others* i *his brother*. Glagol *dig* u trećem se primjeru mijenja u prošlo vrijeme *dug*, a glagol *fall* modificira glagol *jump* u prvom primjeru, dok se u drugom mijenja u prezent. U trećem primjeru eliminirani su dijelovi poslovice *for another* i *himself*.

3.4.2.3. *Wer anderen eine Grube gräbt, fällt selbst hinein.*

Upit korišten za pretraživanje ove poslovice je (52).

(52) [word="wer"][]?[]?[lemma="andere"][]?[tag="N.*"][]?[lemma="graben"]

Od ukupno 37 rezultata, 11 poslovice je bez modifikacija, nema niti jednog lažnog rezultata, a 26 je s modifikacijama. Sve modifikacije dijela rečenice *wer anderen eine Grube gräbt* prikazane su u Tablica 13, a modifikacije *fällt selbst hinein* u Tablica 14.

Primjeri modifikacija:

(53) *wer anderen eine Grube gräbt , hat ein Grubengrabgerät?*

(54) *wer andern eine Grube gräbt hat wohlgetan*

(55) *wer anderen eine Grube gräbt fällt am Ende selbst hinein!*

(56) *wer anderen eine Grube gräbt ist selber schuld*

(57) *wer andere eine Grube gräbt , guckt selbst mal in die Röhre oder so ähnlich*

(58) *wer andren eine Grube gräbt hat Gold im Mund oder wer im Glashaus sitzt fällt selbst hinein*

Iz Tablica 13 vidimo da se pojavljuju modifikacije riječi *anderen, andern, andren, andere* i promjene glagolskog vremena iz prezenta u preterit (*grub*). Najviše rezultata pokazuje nedovršenu poslovicu (Tablica 14 primjer 1) kao i u hrvatskom jeziku. Vidimo da se dodaju riječi prije i nakon glagola *fällt* (*der fällt selbst hinein* i *fällt am Ende selbst hinein, fällt endlich selbst hinein*). Pojavljuje se, kao i u hrvatskom primjeru, dio druge poslovice *wer andren eine Grube gräbt hat Gold im Mund*.

	Riječ	Broj modifikacija
1.	wer anderen eine Grube gräbt	19
2.	wer andern eine Grube gräbt	4
3.	wer andren eine Grube gräbt	1
4.	wer andere eine Grube Gräbt	1
5.	wer anderen eine Grube grub	1
	Ukupno	26

Tablica 13. Učestalost *wer anderen eine Grube gräbt* i njene modifikacije

	Riječ	Broj modifikacija

1.	...	12
2.	guckt selbst mal in die Röhre oder so ähnlich	1
3.	nur um solche Menschen aufrecht zu halten, der hat auch ein Problem	1
4.	der fällt selbst hinein	1
5.	hat ein Grubengrabgerät?	1
6.	rennt er beim weg laufen voll gegen ein Schild	1
7.	sollte danach auch bitte Wasser einlassen	1
8.	fällt am Ende selbst hinein	1
9.	hat noch lange kein Tiefbaugeschäft	1
10.	ist selber schuld	1
11.	und selber hineinfällt kann doch nicht erwarten dass ihm jemand heraushilft	1
12.	hatte ein Loch gebuddelt	1
13.	fällt endlich selbst hinein	1
14.	hat wohlgetan.	1
15.	hat Gold im Mund oder wer im Glashaus sitzt fällt selbst hinein.	1
	Ukupno	26

Tablica 14. Učestalost *fällt selbst hinein* i njene modifikacije

3.4.2.4. Sažetak

	Ukupno	Rezultati bez modifikacija	Lažni rezultati	Rezultati s modifikacijama
Hrvatski	171	47	0	124

Engleski	5	0	2	3
Njemački	37	11	0	26

Tablica 15. Broj modifikacija u *He who X, Y*

U svim modifikacijama prisutne su promjene u glagolskom vremenu, promjena redoslijeda riječi, umetanje drugih riječi u poslovice i modifikacija pojedinih riječi. Nedovršena poslovice u kojoj je izostavljena zavisna rečenica prisutna je u njemačkom i hrvatskom jeziku. U njemačkom i hrvatskom pojavljuju se dijelovi drugih poslovice: *wer andren eine Grube gräbt hat Gold im Mund* i ekvivalent u hrvatskom *tko pod drugim jamu kopa dvije sreće grabi* te poslovice *tko pod drugim jamu kopa ne čini proljeće*. Modifikacije prevladavaju unutar dijela rečenice *sam u nju pada, will fall into it himself, fällt selbst hinein*. Najviše rezultata u hrvatskom i njemačkom zauzimaju nedovršene poslovice koje završavaju trotočjem ili točkom, tj. poslovice u kojima je izostavljen cijeli dio rečenice *sam u nju pada* i njeni ekvivalenti u njemačkom i engleskom jeziku. Negacija je prisutna samo u hrvatskom jeziku.

3.4.3. *X does not do Y*

3.4.3.1. *Jabuka ne pada daleko od stabla*

Za pretraživanje ove poslovice korišten je upit u (59).

(59) [word="ne"][lemma="padati"][word="daleko"]

Modifikacije se očekuju ispred ili iza tih riječi te na glagolu *padati*. U ovoj je poslovice ukupan broj rezultata pretraživanja korpusa 306, a od toga je 210 poslovice bez modifikacija, 24 lažna rezultata te 85 poslovice je s modifikacijama. U izdvojenom dijelu bez modifikacija ove poslovice nailazimo na dodatne riječi prije ili poslije same poslovice koje ju stavljaju u kontekst, kao što je na primjer *Obično jabuka ne pada daleko od stabla*, no takvi primjeri nisu zabilježeni kao modifikacije zato što nema promjena i u samoj strukturi poslovice. Tablica 16

prikazuje sve elemente koji se pojavljuju na mjestu riječi *jabuka* u originalnoj poslovice – uključujući i sama imenica *jabuka* – i koliko se puta ti elementi pojavljuju. Učestalost originalne riječi *jabuka* zabilježena je među modifikacijama zato što se u tim primjerima pojavljuje modifikacija na drugom mjestu u rečenici i time možemo vidjeti u koliko primjera riječ *jabuka* ostaje nepromijenjena.

Tablica 17 prikazuje učestalost riječi *stablo* i njene modifikacije. Među njima su riječi koje zamjenjuju riječ *jabuka*, kao na primjer riječ *kruška*. Navedeno je i koliko se puta pojavljuju modificirane poslovice u kojima riječ *jabuka* nije promijenjena (Tablica 16, pod brojem 1.) a isto vrijedi i za modifikacije riječi *stablo* (Tablica 17).

Primjeri modifikacija:

(60) *Stablo ne pada daleko od jabuke.*

(61) *Kiša ne pada daleko od stabla.*

(62) *Kruška ne pada daleko od stabla.*

(63) *Kažu da iver ne pada daleko od klade.*

(64) *Grah nikada ne pada daleko od mahune.*

(65) *Jabuka ne pada daleko od grane.*

Kao što vidimo u Tablica 16, riječ *jabuka* zamijenjena je različitim drugim riječima među kojima su primjerice *kruška*, *iver*, *plod* i *stablo*. Također, neke modifikacije uključuju promjenu u broju originalne riječi (*jabuke*), a ima i promjena u broju modificiranih riječi npr. *kruške* ili *plodovi*. Sve su modifikacije riječi *jabuka* imenice. Samo je u jednom primjeru pridjev ispred imenice – *Devicsove jabuke*. U najviše se modifikacija (ukupno 34) i dalje pojavljuje originalna riječ *jabuka*. U nekim modifikacijama pojavljuju se riječi ispred ili iza riječi *jabuka* ili drugih riječi kojima je *jabuka* zamijenjena, kao na primjer *Jabuka očito ne*

pada daleko od stabla. Osim priloga očito, pojavljuju se i *nikada, doista, ipak, i u ovoj situaciji, nikad, definitivno, vjerojatno, zbilja, nažalost i ni na nizbrdici*. Modifikacije koje najčešće mijenjaju riječ *jabuka* su drugi plodovi (*kruška, kesten, grah*), njihovi hiperonimi (*plod, voće*) i meronimi (*sjeme*).

Tablica 17 pokazuje da se najviše puta pojavljuje originalna riječ *stablo*. Riječ *Stablo* modificirana je velikim brojem riječi koje su semantički povezane s njom, a to su sinonimi (*drvo, klada, panj, balvan*) i meronimi (*grana*). Pojavljuju se i opisni pridjevi: *očevo, svoje, Tuđmanovo i rodno stablo*. Nailazimo i na zamjenu riječi *jabuka* i *stablo* (*Stablo ne pada daleko od jabuke*) te pojavu druge poslovice koja ima isto značenje (*Iver ne pada daleko od klade*). Sve modifikacije su u prezentu. Jedine promijene koje se pojavljuju unutar upita korištenog za pretraživanje poslovice, *ne pada daleko*, su pojava oblika u množini *ne padaju daleko*. Ispred same poslovice pojavljuju se riječi *ta* (*Ta jabuka ne pada daleko od Kumrovca*), *iako, izgleda da, mislim da, kažu da*, a ponekad i cijele zavisne rečenice kao što su: *Postoji jedna narodna, Kako se ono kaže u narodu i Jer kako znamo* (*Jer kako znamo: „Jabuka ne pada daleko od drveta“*). Neki od lažnih rezultata su na primjer: *na pamet joj ne pada daleko važnija duhovna komponenta*, iz kojih je bilo jasno zaključiti da nisu modifikacije poslovice.

	Riječ	Broj modifikacija
1.	jabuka	34
2.	kruška	13
3.	iver	10
4.	jabuke	5
5.	plod	3
6.	plodovi	3

7.	stablo	2
8.	kruškica	1
9.	klip	1
10.	grah	1
11.	sjeme	1
12.	Ivo	1
13.	voće	1
14.	jabolka	1
15.	vuvuzele	1
16.	Devicsove jabuke	1
17.	čokoladica	1
18.	jabukica	1
19.	voćka	1
20.	kesteni	1
21.	kiša	1
22.	klada	1
	Ukupno	85

Tablica 16. Učestalost riječi *jabuka* i njene modifikacije

	Riječ	Broj modifikacija
1.	stablo	51
2.	drvo	7
3.	klada	6

4.	gajba	2
5.	jabuka	2
6.	panj	1
7.	štale ili jasli	1
8.	getriba	1
9.	neboder	1
10.	grana	1
11.	očeva stabla	1
12.	od (Tuđmanova) stabla	1
13.	stab (a) la	1
14.	rodno stablo	1
15.	stabalca	1
16.	balvan	1
17.	stabla Violent Indiane	1
18.	klada od klade	1
19.	svog stabla	1
20.	kumrovec	1
21.	...	1
22.	mahuna	1
	Ukupno	85

Tablica 17. Učestalost riječi *stablo* i njene modifikacije

Možemo vidjeti da su u ovoj poslovice najznačajnije modifikacije na leksičkoj razini, dakle promjena riječi *jabuka* i *stablo* te promjene u broju (množina). To je i očekivano zato što

pretraživanim ovog upita pronalazimo rezultate koji ne uključuju riječi *ne*, *padati* i *daleko*. Kada ove riječi ne bi bile dio upita pretpostavlja se da bi naišli i na njihove promijene, kao na primjer zamjena riječi *padati* s drugim glagolima, ali kao što je već napomenuto, broj rezultata bi tada bio preopširan za ovaj rad. Kod slučajeva gdje su umetnute riječi u poslovicu najviše ih pronalazimo nakon riječi *jabuka*, ili drugih riječi koje u ovom slučaju zamjenjuju *jabuku*.

3.4.3.2. *The apple does not fall far from the tree*

Korišten je upit u (66) koji u potpunosti odgovara upotrijebljenom hrvatskom obliku.

(66) [lemma="do"][word="not"][lemma="fall"][word="far"]

Ukupan broj rezultata je 145, a od toga je 50 poslovice bez modifikacija, 24 lažnih rezultata i 71 s modifikacijama. U modifikacije ove poslovice ubrojene su i promijene koje nalazimo samo na članu *the*, kao što je u primjeru *An apple does not fall far from the tree*. Tablica 18 navodi sve modifikacije riječi *apple*, a Tablica 19 sve modifikacije riječi *tree*.

Primjeri modifikacija:

(67) *The hand grenade does not fall far from the pin.*

(68) *The acorn, indeed, does not fall far from the tree.*

(69) *The apple definitely did not fall far from the tree.*

(70) *Some eggs do not fall far from the chicken.*

(71) *The wormy apple-in-law does not fall far from the rotten apple tree.*

(72) *The branch does not fall far from the tree.*

Ovdje je također, kao i u prijašnjem primjeru, među modifikacijama riječi *apple* naveden i broj modifikacija u kojima se sama riječ *apple* nije promijenila (Tablica 18 pod brojem 1), što znači da je modificirana neka druga riječ u tim primjerima, a isto vrijedi i za

riječ *tree* (Tablica 19 pod brojem 1). Najviše se puta pojavljuje riječ *apple* bez određenog člana *the*, a zatim zamjena riječima *fruit*, *acorn* i *nut*. Vidimo da se pojavljuju i promjene u broju (*apples*) te da se dodaju pridjevi ispred imenica (*red apple*, *wormy apple-in-law*, *arty apple*; *industrious acorns*, *The anti- anti-terrorist*, *artistic flare*, *Steinbrenner sons*). Ovdje, kao i u hrvatskom primjeru, nailazimo na hiperonime *fruit* i druge plodove koji se pojavljuju umjesto riječi *apple* (*acorn*, *nut*) te na meronim *branch* koji se za razliku od primjera u hrvatskom gdje je *grana* modifikacija riječi *stablo*, ovdje pojavljuje među modifikacijama riječi *apple*. Što se tiče modifikacije riječi *tree*, često se pojavljuju pridjevi koji modificiraju *tree*: *Yifchatel tree*, *family tree*, *rotten apple tree*, *British tree*, *the "lack of intelligence" tree*, *Assad family tree* i *brilliant tree*. Pojavljuje se i množina *trees*. Pojavljuju se dva primjera gdje poslovice nije dovršena: *Apple does not fall far from*. i *Apple does not fall far from the ...*

Riječ *apple* je u nekim rezultatima popraćena priložima koji znače *očigledno* i *definitvno*: *apple apparently*, *apple(s) definitely*, *apple definitely*, a isto vidimo i kod imenica koje zamjenjuju *apple* kao u *the fruit truly does not fall far from the vine*. Ostale vrste modifikacija koje se pojavljuju su: *off from the tree*, *away from the tree* i *tree indeed*. Više od pola glagola je u prezentu, kao što je i originalna poslovice, a osim prezenta još se pojavljuje i prošlo vrijeme te ukupno nailazimo na ova četiri glagolska oblika: *does not fall far*, *did not fall far*, *do not fall far* i *doth not fall far*.

	Riječ	Broj modifikacija
1.	apple	26
2.	fruit	10
3.	acorn	8
4.	apples	7

5.	nut	2
6.	Helena as a fruit	1
7.	apple(s)	1
8.	industrious acorns	1
9.	red apple	1
10.	The anti- anti-terrorist	1
11.	wormy apple-in-law	1
12.	hand grenade	1
13.	artistic flare	1
14.	I	1
15.	Arty apple	1
16.	it	1
17.	branch	1
18.	qour-fruit	1
19.	eccentricities of the child	1
20.	Steinbrenner sons	1
21.	eggs	1
22.	Wesley Alexander	1
23.	etrog	1
	Ukupno	71

Tablica 18. Učestalost riječi *apple* i njene modifikacije

	Riječ	Broj modifikacija
--	-------	----------------------

1.	tree	52
2.	Yifchatel tree	1
3.	family tree	1
4.	rotten apple tree	1
5.	away from the tree	1
6.	vine	1
7.	British tree	1
8.	pin	1
9.	chicken	1
10.	the "lack of intelligence" tree	1
11.	his tree of experience	1
12.	tree in this family	1
13.	its tree	1
14.	trees	1
15.	that tree	1
16.	(kraj rečenice)	1
17.	the ...	1
18.	Assad family tree	1
19.	off from the tree	1
20.	her brilliant tree	1
	Ukupno	71

Tablica 19. Učestalost riječi *tree* i njene modifikacije

Možemo zaključiti da se u ovoj poslovice, kao i u hrvatskoj, najviše promjena ostvaruje zamjenom imenica *apple* i *tree* drugim imenicama te korištenjem opisnih pridjeva kod ove obje imenice, a neke od njih identične su primjerima na hrvatskom jeziku *rodno stablo* i *family tree*. U ovoj poslovice nema zamjene riječi *apple* i *tree* jedne s drugom kao u hrvatskom (*Stablo ne pada daleko od jabuke*).

3.4.3.3. *Der Apfel fällt nicht weit vom Stamm*

Za pretraživanje ove njemačke poslovice korišten je upit u (73).

(73) [lemma="fallen"][word="nicht"][word="weit"]

Ovdje je ukupan broj pronađenih rezultata 482. Broj poslovice bez modifikacija je 335, lažnih rezultata je 15 i poslovice s modifikacijama 131. Kao i u primjeru engleske poslovice, i ovdje su među modifikacijama uključene promjene u članu, npr. umjesto *der Apfel* koristi se samo *Apfel*. Tablica 20 prikazuje sve modifikacije riječi *Apfel*, a Tablica 21 sve modifikacije riječi *Stamm*.

Primjeri modifikacija:

(74) *Äpfel fielen nicht weit vom Baum.*

(75) *Der Affe fällt nicht weit vom Baum.*

(76) *Und auch dass iPad fällt nicht weit vom Apple Stamm.*

(77) *Der Stamm fällt nicht weit vom Apfel.*

(78) *Der Apfel fällt nicht weit vom Birnbaum.*

(79) *Der Tropfen fällt nich weit vom Hahn.*

Der Apfel je najviše puta modificirana izostankom člana i oblikom *Apfel*, a zatim se pod brojem 2 (u Tablica 20) pojavljuje originalni oblik *Der Apfel*. Vidimo i korištenje neodređenog

člana *ein Apfel* i množine *Äpfel*. Pojavljuje se isti opisni pridjev kao u engleskom jeziku *Denn auch ein wurmstichiger Apfel fällt nicht weit von seinem Stamm* (*The wormy apple-in-law*). Ponovno se pojavljuju hiperonimi (*Das Früchtchen*), voće (*Die Birne, Die Traube*) i ostali plodovi (*Die Walnuss, Kastanie, die schwarze Olive, Die Kartoffel*). Pojavljuju se pridjevi *wurmstichiger, schwarze, junge* i *dicke*. Riječ *Stamm* pojavljuje se najviše puta, a zatim i sinonim (*Baum*). Ponovno nailazimo na množinu i opisne pridjeve (*Apple-Stamm, Bush-Stamm, Holzmedien-Stamm, Erkenntniss-Stamm*). Pojavljuju se modifikacije koje uključuju životinje, *Der Affe* i *Pferd* umjesto *Apfel* i *Kuh, Ochs* i *Ochsen* umjesto *Stamm* što se pojavljuje i u engleskom (*chicken*) no ne i u hrvatskom jeziku. U dva primjera poslovice nije dovršena, a u jednom imamo *usw*. Kada je u pitanju glagolsko vrijeme u većini primjera koristi se prezent, a pojavljuje se i preterit.

	Riječ	Broj modifikacija
1.	Apfel	38
2.	Der Apfel	32
3.	Der Affe	6
4.	ein Apfel	4
5.	Der Tropfen	2
6.	Der Fladen	2
7.	Die Äpfel	3
8.	Der Abfall	2
9.	Äpfel	2
10.	Dieser Apfel	1
11.	Die Birne	1

12.	Mache	1
13.	Das Früchtchen	1
14.	die schwarze Olive	1
15.	das iPad	1
16.	Holger Apfel	1
17.	Das Lichtschwert	1
18.	Ast	1
19.	Das Meer	1
20.	Die Kunst	1
21.	Das Möbel	1
22.	Die Walnuss	1
23.	Denn auch ein wurmstichiger Apfel	1
24.	unsere Brut	1
25.	Kastanie	1
26.	Wer hoch steigt,	1
27.	Rechtsanwalt Gelbart	1
28.	Der Apfel	1
29.	Abfall	1
30.	Die Kartoffel	1
31.	Die Pershing	1
32.	Der Appel	1
33.	Die Traube	1
34.	Der Becher	1

35.	Die Zelle	1
36.	Der Fan	1
37.	Dummheit	1
38.	Affe	1
39.	ein voller Bauch	1
40.	Selbst dieser Apfel	1
41.	junge Rudolf	1
42.	Der Kundenprotest	1
43.	Kastanien	1
44.	Der Stamm	1
45.	Pferd	1
46.	Albrecht-Tochter	1
47.	Schuppe	1
48.	dicke Äpfel	1
49.	Der Karton	1
	Ukupno	131

Tablica 20. Učestalost riječi *Apfel* i njene modifikacije

	Riječ	Broj modifikacija
1.	Stamm	49
2.	Baum	16
3.	Birnbaum	9
4.	Pferd	7
5.	(kraj rečenice)	2

6.	Stein	2
7.	Stamme	2
8.	Debüt	2
9.	Hahn	2
10.	Apfel	1
11.	Spucknapf	1
12.	Apple-Stamm	1
13.	Bush-Stamm	1
14.	Broder	1
15.	Damm	1
16.	Ochs	1
17.	Auto	1
18.	Ross	1
19.	Erkenntniss- Stamm	1
20.	Stammbaum	1
21.	Feld	1
22.	Birkenstamm	1
23.	Gaul	1
24.	Mann	1
25.	Genstamm	1
26.	Ochsen	1
27.	Stämmen	1
28.	Rebstock	1

29.	Stamms	1
30.	Schuß	1
31.	Apple Stamm	1
32.	Birnenbaum	1
33.	Tell	1
34.	Börse	1
35.	usw.	1
36.	Wortstamm	1
37.	Stammt	1
38.	Haus	1
39.	Stützpunkt	1
40.	Holzmedien- Stamm	1
41.	Trelleborg	1
42.	im Schlamm	1
43.	Werkself- Stamm	1
44.	Kamm	1
45.	Wurzel	1
46.	Keynote	1
47.	Zank	1
48.	Kuh	1
49.	Küste	1
	Ukupno	131

Tablica 21. Učestalost riječi *Stamm* i njene modifikacije

Pojavio se veliki broj riječi koje modificiraju *Der Apfel* i *Stamm* od kojih su se neke mogle grupirati semantički u sinonime i hiperonime (voće, životinje, plodovi). Ponovno imamo zamjenu *Der Apfel* i *Stamm*, *Der Stamm fällt nicht weit vom Apfel* kao i u hrvatskom jeziku. Neočekivani rezultat je modifikacija *Wer hoch steigt faelt nicht weit vom Stamm* koja je kombinacija poslovice *Wer hoch steigt, fällt tief* i originalne poslovice.

3.4.3.4. Sažetak

	Ukupno	Rezultati bez modifikacija	Lažni rezultati	Rezultati s modifikacijama
Hrvatski	306	210	24	85
Engleski	145	50	24	71
Njemački	482	335	15	131

Tablica 22. Broj modifikacija u *X does not do Y*

U sva je tri jezika broj rezultata bez modifikacija veći od broja rezultata s modifikacijama. Ono što možemo primijetiti u sva tri jezika je pojava istih hiperonima 'plodovi' i 'voće' na mjestu riječi 'jabuka', veliki broj modifikacija koje su dio iste kategorije (drugo voće, plodovi, hrana) i sinonima za riječ 'stablo', zatim promjena u broju (iz jednine u množinu) i različiti opisni pridjevi. U engleskom se i njemačkom jeziku pojavljuju primjeri u kojima poslovice nije dovršena, vidimo promijene na članu i u glagolskom vremenu. Neočekivani rezultati su identične modifikacije u kojima se koriste iste riječi umjesto riječi 'jabuka', a to su dvije modifikacije u hrvatskom i njemačkom jeziku:

Die Birne fällt nicht weit vom Stamm. Kruška ne pada daleko od stabla.

Kastanien fallen nicht weit vom Stamm. Kesteni ne padaju daleko od stabla.

Samo se u njemačkom jeziku pojavljuje umetanje dijelova drugih poslovice. Također, jedino se u hrvatskom pojavljuje cijela poslovice koja ima isto značenje kao i originalna (*Iver ne pada daleko od klade*). U sva su tri jezika prisutne nedovršene poslovice.

3.4.4. *Better X than Y*

3.4.4.1. *Bolje ikad nego nikad.*

Za ovu je poslovicu korišten upit u (80) .

(80) [word="bolje"][]?[word="nego"][lemma="nikad"]

Promjena riječi očekuje se na samo dva mjesta u poslovice te eventualnim ubacivanjem riječi u samu poslovice. Ovakav je upit korišten iz razloga što je pretraživanjem upita bez riječi *nikad*, dobiveno previše lažnih rezultata. Broj rezultata pretraživanja ovog upita je 346, a od toga je 328 rezultata bez modifikacija, 1 lažan rezultat i 17 rezultata s modifikacijama. Sve dobivene modifikacije riječi *ikad* prikazane su u Tablica 24 (označene podebljano), a Tablica 23 predstavlja popis svih riječi koje prethode rezultatima pod brojem 1 (*bolje nego nikad*) iz Tablica 24.

Vidimo da je najčešća modifikacija promjena riječi *ikad* u vremenske priloge *kasno* ili *sad*. Pojavljuje se mjesni prilog *igdje* i načinski prilog *ikak*. Sve su modifikacije riječi *ikad* prilozi. Vidimo da se pojavljuje i nestandardni oblik (*ikak*). Imamo primjer pojave različitih oblika istih riječi, *ikad* i *ikada* te *sad* i *sada*.

	Riječ	Broj modifikacija
1.	i to je	3
2.	kasno je	1
3.	ikad je	1

4.	i prekasno je	1
	Ukupno	6

Tablica 23. Modifikacije koje prethode rezultatu 1. iz Tablice 24

	Modifikacija	Broj
1.	bolje nego nikad	6
2.	bolje kasno nego nikad	4
3.	bolje sad nego nikad	2
4.	bolje ipak nego nikad	1
5.	bolje sada nego nikad	1
6.	bolje ikada nego nikad	1
7.	bolje ikak nego nikad	1
8.	bolje igdje nego nikad	1
	Ukupno	17

Tablica 24. Učestalost riječi *ikad* i njene modifikacije

Najznačajnija promjena u ovoj poslovi je promjena strukture koju vidimo u Tablica 23. Možemo vidjeti da ti primjeri uistinu jesu modifikacija poslovice *Bolje ikad nego nikad*,

iako se ne pojavljuju unutar originalne strukture. Riječ *ikad* zamijenjena je drugim vremenskim priložima i drugim vrstama priloga (mjesnim i načinskim).

3.4.4.2. *Better late than never*

Za ovu poslovicu korišten je upit u (81).

(81) [word="better"][]?[word="than"][word="never"]

Pretraživanjem ovog upita pronađeno je 2407 rezultata, a od toga je 2123 poslovice bez modifikacija, 80 lažnih rezultata i 204 poslovice s modifikacijama. Ova se engleska, a i njemačka poslovice razlikuju od hrvatske time što umjesto riječi *ikad* koriste *late* i *spät*. Očekuje se da će se u modifikacijama na engleskom i njemačkom pojaviti *ikad*, kao što se i *late/spät (kasno)* pojavljuje u hrvatskim modifikacijama. U Tablica 25 popisane su sve modifikacije riječi *late*. Veliki broj rezultata iz Tablica 25 (pod brojem 1) zauzimaju primjeri kao što je *late is better than never* isto kao što je bilo i u hrvatskom primjeru, dakle mijenja se redoslijed riječi, no nisu svi navedeni u zasebnu tablicu zbog velikog broja rezultata.

Primjeri modifikacija:

(82) *now would be better than never*

(83) *better now than never*

(84) *better that than never*

(85) *better almost-never than never*

(86) *a bit late but better than never*

(87) *better safe than never*

Među rezultatima pojavljuje se zamjena riječi *late* s drugim vremenskim priložima *now*, *belated*, *early*, *later*, *today* i *sooner*, kao i kod hrvatske poslovice. Jedna modifikacija je

identična originalnoj hrvatskoj poslovice *Better ever than never* i jedna je jednaka modifikaciji *bolje sad nego nikad (better now than never)*. Ovdje se pojavljuju i pridjevi *new, unsettled, delayed* i *safe*. Pojavljuje se još jedan rezultat identičan hrvatskom *better that than never (i to je bolje nego nikad)*. U rezultatima pod brojem 1 iz Tablica 25, pojavljuje se riječ *late* što potvrđuje da su ti rezultati uistinu modifikacije poslovice iako prate drugačiju strukturu (*though late, better than never; even if it's late better than never i late is indeed much better than never*).

U tim primjerima nema promjena u glagolskom vremenu.

	Modifikacija	Broj
1.	better than never	123
2.	later	38
3.	now	23
4.	safe	2
5.	belated	2
6.	early	2
7.	new	2
8.	sooner	1
9.	slow	1
10.	hours	1
11.	delayed	1
12.	soon	1
13.	that	1
14.	ever	1
15.	unsettled	1
16.	today	1

17.	almost-never	1
18.	earlier	1
19.	off	1
20.	2010	1
	Ukupno	204

Tablica 25. Učestalost riječi *late* i njene modifikacije

Kao što vidimo većina riječi koje zamjenjuju riječ *late* povezane su s vremenom ili su drugi vremenski prilozi. Za razliku od hrvatskog, pojavljuju se i pridjevi među modifikacijama. Dva rezultata su identična hrvatskim primjerima. Osim toga, nema velikog broja modifikacija unutar poslovice i nema dodavanja drugih riječi ispred ili iza poslovice.

3.4.4.3. *Besser spät als nie*

Kod ove poslovice korišten je upit u (88).

(88) [word="besser"[]]?[word="als"[]][lemma="nie"]

Ukupan broj rezultata je 1014, a od toga je 943 bez modifikacija, 3 lažna rezultata i 68 modifikacija. Sve modifikacije riječi *spät* prikazane su u Tablica 26.

Primjeri modifikacija:

(89) *besser später als nie*

(90) *besser so als nie*

(91) *besser selten als nie*

(92) *besser irgendwann als nie*

(93) *besser heute als nie*

(94) *besser früh als nie*

Najčešće modifikacije su zamjene vremenskim priložima *jetzt*, *später*, *selten*, *irgendwann*, *früh* i *heute*. Ponovno imamo modifikaciju *besser irgendwann als nie* koja odgovara originalnoj hrvatskoj posloviци *bolje ikad nego nikad*. Postoje 4 modifikacije koje su iste kao i modifikacije u engleskom jeziku, a to su:

(95) *better later than never* i *besser später als nie*,

(96) *better now than never* i *besser jetzt als nie*,

(97) *better early than never* i *besser früh als nie*,

(98) *better today than never* i *besser heute als nie*.

Modifikacije *besser so als nie* i *besser das als nie* identične su hrvatskoj modifikaciji *i to je bolje nego nikad* i modifikaciji u engleskom *better that than never*. Nema promjena u glagolskom vremenu, umetanja drugih riječi ili riječi koje prethode posloviци ili dolaze nakon nje.

	Riječ	Broj modifikacija
1.	jetzt	30
2.	später	19
3.	so	5
4.	selten	3
5.	irgendwann	2
6.	früh	1
7.	spät besser ist als nie	1
8.	heute	1

9.	einmal	1
10.	späte	1
11.	nachträglich	1
12.	Dienstags	1
13.	das	1
14.	da	1
	Ukupno	68

Tablica 26. Učestalost riječi *spät* i njene modifikacije

3.4.4.4. Sažetak

	Ukupno	Rezultati bez modifikacija	Lažni rezultati	Rezultati s modifikacijama
Hrvatski	346	328	1	17
Engleski	2407	2123	80	204
Njemački	1014	943	3	68

Tablica 27. Broj modifikacija u *Better X than Y*

Broj poslovice bez modifikacija premašuje broj poslovice s modifikacijama u sve tri poslovice. U sva tri jezika riječi *ikad*, *late* i *spät* najčešće zamjenjuju drugi vremenski prilozi kao npr. *early*, *now*, *rarely*, *today*; *fruh*, *selten*, *heute* i *jetzt*. Samo se u engleskom jeziku pojavljuju pridjevi. Niti u jednom od ova tri jezika nema promjene u glagolskom vremenu. Postoji jedna modifikacija koja je identična u sva tri jezika: *bolje sad/a nego nikad*, *better now than never* i *besser jetzt als nie*. Osim toga, identične su i dvije poslovice od kojih je jedna originalna poslovice u hrvatskom, dok se u engleskom i njemačkom jeziku pojavljuju iste modifikacije *bolje ikad nego nikad*, *better ever than never* i *besser irgendwann als nie* i obrnuto u *bolje kasno nego nikad*, *better late than never* i *besser spät als nie*. U hrvatskom i engleskom jeziku prisutne su promjene redoslijeda riječi.

3.4.5. *Not all X is Y*

3.4.5.1. *Nije zlato sve što sja*

Za ovu poslovicu korišten je upit u (99).

(99) [word="nije"][tag="N.*"][word="sve"][word="što"]

U ovom upitu očekujemo promjene na mjestima riječi *zlato* i *sja* te je zato upit formuliran tako da će rezultati pronalaziti promjene na ova dva mjesta. Ukupan broj rezultata pretraživanja ovog upita je 145, a 61 poslovice je bez modifikacija, 30 je lažnih rezultata i 54 poslovice su s modifikacijama. Tablica 28 prikazuje sve modifikacije riječi *zlato*, a Tablica 29 modifikacije riječi *sja*.

Primjeri modifikacija:

(100) *nije zlato sve što sija*

(101) *nije zlato sve što ima gimnaziju*

(102) *nije znanost sve što znanstvenici tvrde*

(103) *nije umjetnik sve što se umjetnikom zove*

(104) *nije religija sve što svećenik kaže*

(105) *nije patka sve što se gega*

Ponovno vidimo da najveći broj poslovice s modifikacijama koristi originalnu riječ *zlato* (Tablica 28 pod brojem 1.). Zatim se često pojavljuju riječi *bolest*, *religija* i *sunce*. Ove modifikacije ne možemo klasificirati semantički jer su vrlo različite. Niti jedna riječ nije sinonim, ni hiponim/hiperonim riječi *zlato*. Ovdje nema promjena u broju ni dodanih pridjeva. Pojavljuje se jedna riječ za koju bi se moglo reći da je povezana s riječi *zlato*, a to je *se žuti* (infinitiv: *žutjeti se*).

Riječ *sja* u broju rezultata prethodi riječ *sija* koja se pojavljuje 28 puta, dok originalna riječ samo dva puta. Zato se često pojavljuje i modifikacija *nije zlato sve što sija*, a nakon nje najzastupljenija modifikacija je *nije bolest sve što boli* i *nije religija sve što svećenik kaže*. Vidimo da se koristi negacija u jednom primjeru *ne sjaji*. Modifikacije riječi *sja* često su različiti oblici glagola *sjati*: *sija*, *sije*, *sjaji* i *ne sjaji*. Nema promjena u glagolskom vremenu. Među ovim rezultatima bilo je teško odrediti što je modifikacija originalne poslovice, a što lažan rezultat. Jedan od takvih primjera je *nije kritiziranje sve što u sebi nosi kritiku* koji nalikuje na modifikaciju poslovice, no s obzirom da se može koristiti i kao zasebna izreka bez direktne povezanosti s originalnom poslovicom, klasificiran je kao lažan rezultat. Ovaj primjer se razlikuje od modifikacije *nije bolest sve što boli* koji je neobičan i jasno je da potječe od originalne poslovice te se koristi u tom kontekstu referirajući se na originalnu poslovicu.

	Riječ	Broj modifikacija
1.	zlato	30
2.	bolest	8
3.	religija	2
4.	sunce	2
5.	cvijeće	1
6.	burek	1
7.	grafika	1
8.	šutnja	1
9.	umjetnik	1
10.	istina	1
11.	tama	1

12.	krema	1
13.	voda	1
14.	znanost	1
15.	patka	1
16.	Plačković	1
	Ukupno	54

Tablica 28. Učestalost riječi *zlato* i njene modifikacije

	Riječ	Broj modifikacija
1.	sija	28
2.	boli	8
3.	sja	2
4.	svećenik kaže	2
5.	smrdi	1
6.	se gega	1
7.	hruska	1
8.	se žuti	1
9.	je europsko	1
10.	ima gimnaziju	1
11.	sije	1
12.	miriše	1
13.	sjaji	1
14.	ne sjaji	1
15.	pijemo	1

16.	znanstvenici tvrde	1
17.	piše na papiru	1
18.	se umjetnikom zove	1
	Ukupno	54

Tablica 29. Učestalost riječi *sja* i njene modifikacije

Ono što zamjećujemo je da su modifikacije riječi *zlato* direktno povezane s riječima koje se pojavljuju umjesto *sjati* kao u primjerima: *nije umjetnik sve što se umjetnikom zove, nije bolest sve što boli, nije religija sve što svećenik kaže i nije znanost sve što znanstvenici tvrde*. Ovdje zapravo imamo jedan hiperonim *religija* i njegov hiponim *svećenik*. U ovim modifikacijama nije bilo moguće kategorizirati riječi koje mijenjaju riječi *zlato* i *sja*. Modificirani oblik riječi *sja* (*sjati*) pojavljuje se više puta nego riječ *sja* što je neobično u usporedbi s prijašnjim poslovicama.

3.4.5.2. *All that glitters is not gold*

Ovdje je korišten upit u (117).

(106) [word="all"][word="that"][tag="V.*"][]?[lemma="be"][]?[lemma="not"]

Ukupan broj rezultata je 102, od toga je 5 poslovice bez modifikacija, zatim 87 lažnih rezultata i 10 modificiranih poslovice. Sve se ove modifikacije pojavljuju samo jednom te zato nisu navedene u tablici kao ostali rezultati. Budući da je ovdje vrlo mali broj modifikacija, navedeni su svi primjeri modifikacija:

(107) *all that glittered was not gold*

(108) *all that glittered wasn't gold*

(109) *all that glitters isn't gold*

(110) *all that is ancient is not archaic*

(111) *all that is digital is not gold*

(112) *all that is Gold is not glitter*

(113) *all that's glisters is not gold*

(114) *all that's shiny is not always gold*

(115) *all that's bio isn't green*

(116) *all that is green is not sustainable*

Vidimo da je i dalje najčešće korištena imenica *gold* i glagol *glitter* kao i u pravoj poslovi. Glagol *glitter* zamjenjuje sinonim *glister* u jednom primjeru. *Glitters* je zamijenjen kombinacijom glagola *is* (infinitiv: *to be*) i pridjeva (*ancient, digital, bio, green*). U modifikaciji (112) pojavljuje se zamjena riječi *gold* i *glitter* koji je u ovom primjeru imenica. Imenicu *gold* mijenjaju pridjevi: *archaic, green* i *sustainable*.

Vidimo da u modifikacijama prevladava prezent kao i u originalnoj poslovi ali pojavljuje se i prošlo vrijeme. Također, neki od primjera pokazuju minimalnu modifikaciju, a to je pojava oblika *was* i *wasn't* te *is* i *isn't*, koji nisu nužno modifikacije zato što se i sama poslovice *All that glitters is not gold* u nekim izvorima pojavljuje u obliku *All that glitters isn't gold*, no svejedno su klasificirani kao modifikacije jer nisu identični originalnoj poslovi koja je ovdje korištena. Jedan od lažnih rezultata je *All that wheezes is not necessarily asthma*, za koji ne možemo odrediti je li nastao iz originalne poslovice, no klasificiran je kao lažan rezultat zato što, kao i kod primjera u hrvatskom jeziku, mogao je nastati i izvan konteksta ove poslovice.

Kao i u primjerima hrvatske poslovice pojavljuje se modifikacija u kojoj je glagol korišten umjesto *glitter* popraćen semantički povezanom imenicom kao u primjeru *all that is ancient is not archaic*. Isto tako vidimo povezanost riječi *green* i *bio/sustainable* iz primjera *all that is green is not sustainable* i *all that's bio isn't green*. Ono što je iznenađujuće kod ovih rezultata je pojava imenica i pridjeva na mjestu gdje dolazi glagol kao u *all that's shiny is not always gold* ili *all that is Gold is not glitter*. Isto kao i kod hrvatske poslovice, ovdje je bilo teško odrediti što je modifikacija originalne poslovice, pa tako neki lažni rezultati, kao na primjer *all that was gained is not lost*, nalikuju na modifikacije, dok je druge kao što su *all that happened wasn't my fault* i *all that sorting is not necessary*, bilo lako klasificirati kao lažan rezultat.

3.4.5.3. *Es ist nicht alles Gold was glänzt*

Za ovu poslovicu korišten je upit u (117).

(117) [word="es"][]?[word="nicht"][word="alles"][tag="N.*"][word="was"]

Pronađeno je sveukupno 74 rezultata. Poslovica bez modifikacija je 62, zatim su 4 lažna rezultata i 8 poslovice s modifikacijama. Ovdje su ponovno navedene sve modifikacije zbog malog broja rezultata (Tablica 30).

	Modifikacija	Broj
1.	es war nicht alles Gold was glänzt	2
2.	es ist nicht alles Fett was glänzt	1
3.	es ist nicht alles Gold was es nur in Deutschland zu kaufen gibt	1
4.	es ist nicht alles Pool was glänzt	1
5.	es sei nicht alles Gold was glänzt	1

6.	es ist nicht alles Gold was scheinbar glänzt	1
7.	es war nicht alles Gold was glänzte	1
	Ukupno	8

Tablica 30. Sve modifikacije poslovice *Es ist nicht alles Gold was glänzt*

Prvo što primjećujemo je promjena u glagolskom vremenu. Pojavljuje se perfekt, preterit i konjunktiv I (*es war nicht alles Gold was glänzt, es sei nicht alles Gold was glänzt*). Samo su dvije modifikacije riječi *Gold*, a to su zamjena imenicama koje nisu semantički povezane *Pool* i *Fett*. Glagol *glänzen* promijenjen je u jednom rezultatu umjesto kojeg stoji cijela zavisna rečenica: *was es nur in Deutschland zu kaufen gibt*. Pojavljuje se pridjev *scheinbar* za razliku od engleskog i hrvatskog gdje nema dodanih riječi unutar modifikacija. U ovim je rezultatima za razliku od prethodnih bilo lako odrediti što je lažan rezultat te je jedan primjer lažnog rezultata *es ist nicht alles OK was ein Arzt dir verschreibt oder gibt*. Primjer pod brojem 3. nalikuje antiposlovici zbog humorističnosti.

3.4.5.4. Sažetak

	Ukupno	Rezultati bez modifikacija	Lažni rezultati	Rezultati s modifikacijama
Hrvatski	145	61	30	54
Engleski	102	5	87	10
Njemački	74	62	4	8

Tablica 31. Broj modifikacija u *Not all X is Y*

Broj lažnih rezultata, modifikacija i originalnih poslovice ovdje se razlikuje u sve tri poslovice. Možemo vidjeti da se u njemačkom primjeru pojavljuje najmanje modifikacija samih riječi i modifikacije prevladavaju u glagolskom vremenu, dok u hrvatskom nalazimo veliki broj modifikacija imenice *zlato* i glagola *sja*. U engleskom i njemačkom zajednička je

promjena u glagolskom vremenu pa tako imamo identične modifikacije u ova dva jezika *all that glittered was not gold* i *es war nicht alles Gold was glänzt*. Samo u engleskom jeziku vidimo zamjenu riječi *gold* i *glitter*, a engleski i hrvatski karakterizira pojava riječi koje su povezane kao u *all that is green is not sustainable* ili *nije bolest sve što boli*, ali se ne mogu semantički klasificirati kao hiperonimija. Samo jedan primjer u hrvatskom jeziku koristi hiperonimiju (*nije religija sve što svećenik kaže*). U sva tri jezika vidimo dodavanje drugih riječi u poslovice i modificiranje riječima koje su semantički nepovezane. Jedino se u njemačkom jeziku pojavljuje promjena cijele zavisne rečenice te jedino u hrvatskom negacija. U engleskom vidimo zamjenu originalnih riječi unutar poslovice (*all that is Gold is not glitter*).

3.5. Rasprava

Rezultati su pokazali velik broj modifikacija u svim jezicima i svim poslovicama. Nema niti jednog upita čijim pretraživanjem nije pronađena niti jedna modifikacija. Ovisno o upitu i strukturi poslovice pojavljuju se različite vrste modifikacija, a najvažnije su prikazane u Tablica 32.

1.	modifikacija pojedinih riječi	zamjena semantički povezanim riječima (sinonimi, antonimi, hiponimi...), zamjena semantički nepovezanim riječima, zamjena istim vrstama riječi, zamjena različitim vrstama riječi, zamjena riječi unutar poslovice, promjena člana
----	-------------------------------	--

2.	umetanje drugih riječi	umetanje pridjeva, priloga, umetanje dijelova drugih poslovica
3.	pojava drugih poslovica koje imaju isto značenje kao i originalna poslovica	
4.	promjena u broju	
5.	promjena glagolskog vremena	
6.	promjena redoslijeda riječi	
7.	negacija	
8.	nedovršena poslovica	

Tablica 32. Vrste modifikacija

1. modifikacija pojedinih riječi

- a. zamjena riječi njihovim sinonimima, antonimima, hiponimima, hiperonimima i meronimima. Ponekad modificirane riječi nisu semantički povezane s originalnom.
- b. zamjena istim vrstama riječi (prilozima, imenicama, pridjevima)
- c. zamjena različitim vrstama riječi (prilog zamijenjen imenicom)
- d. zamjena riječi unutar poslovice (npr. *Jabuka ne pada daleko od stabla* i *Stablo ne pada daleko od jabuke*)
- e. promjena člana (*Apfel fällt nicht weit vom Stamm*)

2. umetanje drugih riječi

- a. umetanje pridjeva ispred imenice (*Jabuka ne pada daleko od rodnog stabla*)
- b. umetanje priloga (*Jabuka očito ne pada daleko od stabla*)
- c. umetanje dijelova drugih poslovice (*Wer hoch steigt faelt nicht weit vom Stamm*)
3. **pojava drugih poslovice koje imaju isto značenje kao i originalna poslovice** (*Iver ne pada daleko od klade.*)
4. **promjena u broju** (*Äpfel fielen nicht weit vom Baum*)
5. **promjena glagolskog vremena** (*he who dug a pit should be the first to fall into it*)
6. **promjena redosljeda riječi** (*late is better than never*)
7. **negacija** (*nova metla ne mete*)
8. **nedovršena poslovice** (*Tko pod drugim jamu kopa...*)

Pojavljaju se i identične modifikacije, ponekad u sva tri jezika ili u samo dva, npr:

Die Birne fällt nicht weit vom Stamm. Kruška ne pada daleko od stabla.

Kastanien fallen nicht weit vom Stamm. Kesteni ne padaju daleko od stabla.

U gotovo svakom pretraživanju upita pronađen je veći broj poslovice bez modifikacija nego onih s modifikacijama. Poslovice u kojima je veliki broj lažnih rezultata prate strukturu koja nije tipična za poslovice, kao na primjer *X does Y* (*New brooms sweep clean*). Isto tako, u rezultatima pretraživanja poslovice koje prate ovu strukturu pronađeno je više rezultata s modifikacijama nego onih bez, tj. originalnih poslovice, što potvrđuje da ovo nije struktura karakteristična za poslovice. Isto može potvrditi i mali broj lažnih rezultata, a i potpuni izostanak lažnih rezultata kao u poslovice *Tko pod drugim jamu kopa, sam u nju pada* čija je struktura prisutna isključivo u poslovicama. Poslovice prate određene sheme tj. strukture. Činjenica da neki od lažnih rezultata prate strukturu poslovice te je teško odrediti jesu li zapravo modifikacije poslovice (npr. *All that wheezes is not necessarily asthma*), pokazuje generativnost strukture poslovice. Iako poslovice prate određene strukture, u nekim primjerima

gdje vidimo promjenu u redoslijedu riječi, kao u modifikaciji *late is better than never*, vidimo da ni sama struktura poslovice nije fiksna.

Vidimo da se osim sintaktičkih promjena jednako često pojavljuju i semantičke promjene. Modifikacijama na semantičkoj razini ostvaruje se humorističnost te se nastoji prenijeti isto značenje onome iz originalnih poslovice upotrebom drugih riječi koje bolje opisuju određenu situaciju u kojoj se koristi modificirana poslovice. Najviše se modifikacija ostvaruje promjenom riječi tj. zamjenom pojedinih riječi drugim riječima te promjenom u glagolskom vremenu koja je prisutna u gotovo svim rezultatima u svim jezicima. Hrvatski i njemački jezik pokazuju slične modifikacije. Jedan od mogućih razloga za to je taj što su hrvatski i njemački kulturološki bliži zbog svoje povijesti. Promjene na članu prisutne su samo u engleskom i njemačkom s obzirom da hrvatski nema članove. Modifikacija koja uključuje nedovršenu poslovice pojavljuje se najviše u poslovicama koje imaju dvodijelnu strukturu (eng. *bipartite structure*) te se ostvaruje tako da je cijela zavisna rečenica izostavljena kao u posloviци *Tko pod drugim jamu kopa, sam u nju pada* i njenim ekvivalentima u engleskom i njemačkom. To je ujedno najčešći oblik modifikacije u ove dvije poslovice u hrvatskom i njemačkom. Budući da je pretraživanje iste engleske poslovice dalo vrlo mali broj rezultata, nije neobično da se tamo ova vrsta modifikacije uopće ne pojavljuje.

Samo se među modifikacijama u hrvatskim poslovicama pojavljuju nestandardni oblici riječi. Promjena redoslijeda riječi prisutna je samo u nekim rezultatima, tj. samo u onima gdje upit to dopušta, kao u poslovicama *Nova metla dobro mete* i *Bolje ikad nego nikad* te njihovim ekvivalentima u engleskom i njemačkom jeziku. Pojavljuju se humoristične modifikacije poslovice koje se često odnose na politiku te bi ih se moglo uvrstiti u antiposlovice. Nedovršene poslovice pokazuju da ponekad ne moramo ni dovršiti poslovice da bi se prenijelo njeno značenje, već je dovoljan samo jedan dio (obično početak) da bi se govornici mogli prisjetiti

ostatka poslovice, kao u poslovice *Tko pod drugim jamu kopa, sam u nju pada* i *Jabuka ne pada daleko od stabla*.

Istraživanje o poznavanju poslovice u Hrvatskoj (Keglević i Varga, 2018) pokazalo je da mladi znaju više antiposlovice nego pravih poslovice iz čega možemo zaključiti da modifikacije poslovice, u ovom slučaju antiposlovice, imaju značajnu ulogu u poznavanju poslovice. U prijašnjim istraživanjima modifikacija poslovice pojavljuju se modifikacije koje su prisutne i u ovom istraživanju. U istraživanju „Modifikacija frazema u hrvatskom i njemačkom jeziku mode“ pojavljuje se modifikacija poslovice koja uključuje supstituciju imenica, pa je tako jedna od modifikacija *Po jeseni se proljeće poznaje* (*Po jutru se dan poznaje*) i *Odišlo čini muškarca* (*Odjeća ne čini čovjeka*) (Pavić Pintarić, 2009, str. 64). To istraživanje pokazuje i primjer negacije u njemačkom korpusu *Hier ist alles Gold, was glänzt* (*Es ist nicht alles Gold, was glänzt*) (Pavić Pintarić, 2009, str. 65). Isto tako, pojavljuju se i vrste modifikacija koje nisu zabilježene u ovom istraživanju, a to su npr. supstitucija imenice s redukcijom, *Krzno glavu čuva* (*Čizma glavu čuva, a šubara ju kvari*) te supstitucija glagola s redukcijom *Ruka ruku grije* (*Ruka ruku mije, lice obadvije*) (Pavić Pintarić, 2009, str. 65). U istraživanju uporabe i poznavanja temeljnih hrvatskih poslovice koje je upitnikom nastojalo provjeriti jesu li te poslovice poznate učenicima te u kojem obliku (kao modifikacije ili kao kanonski oblici) pronalazi modifikaciju koja se u istom obliku pojavljuje i u ovom istraživanju, a to je *Tko pod drugim jamu kopa, fizički je radnik* (Varga, Majdenić i Vodopija, 2011, str. 7). To istraživanje svrstava ovu poslovice u antiposlovice zato što je veliki broj ispitanika koristio ovu modifikaciju kao poslovice. Daljnjim istraživanjima moglo bi se provjeriti u kojoj su mjeri pronađene modifikacije poznate govornicima engleskog, njemačkog i hrvatskog jezika kako bi se ustanovilo jesu li modifikacije dobivene ovim istraživanjem antiposlovice.

Budući da je ovo istraživanje vremenski ograničeno, za svaku se poslovice pretraživao samo jedan upit. Stoga, možemo pretpostaviti da postoji još mnogo mogućih modifikacija koje

se ovdje nisu mogle istražiti i zabilježiti. Daljnjim istraživanjima modifikacija poslovice uz pomoć korpusa moglo bi se doći do većeg broja modifikacija koje bi se mogle detaljnije analizirati i klasificirati te kvantitativno obraditi. Time bi se dobio jasniji uvid u moguće modifikacije u ovim poslovicama.

4. ZAKLJUČAK

Poslovice se mogu modificirati i strukturirati u općenitije obrasce kao što se vidi u klasifikacijama, a ti obrasci mogu predstavljati dokaz da je domena poslovice regulirana istom vrstom fenomena koji imamo u kontekstu konstrukcija. Modifikacije poslovice dokaz su da poslovice nisu nepromjenjive konstrukcije kao što njihova definicija često nalaže. Dokaz toga su također antiposlovice koje su namjerne promjene poslovice. Možemo zaključiti da se poslovice mogu modificirati na vrlo različite načine kako bi odgovarale kontekstu i potrebama govornika. Iako govornici nisu toga svjesni kada mijenjaju poslovicu, većina modifikacija, u kojima se veliki broj elemenata zamjenjuje drugim riječima, prati originalnu strukturu poslovice. Proučavanje struktura koje poslovice prate olakšava pretraživanje i razumijevanje njihovih modifikacija. Semantičke promijene su isto tako od velike važnosti zato što, kao što vidimo iz rezultata, modifikacije su često semantički povezane riječi.

Sve se moguće varijacije i modifikacije svake od ovih poslovice u ova tri korpusa nisu mogle prikazati zato što bi to zahtijevalo pretraživanje svih mogućih upita kojima bi se moglo pronaći modifikacije što bi rezultiralo velikim brojem upita i rezultata. Stoga je ovaj rad prikazao samo jedan mali dio tih modifikacija iz kojeg možemo zaključiti da struktura poslovice nije fiksna te da poslovice nisu nepromjenjive. Pokazalo se da se modifikacije mogu pojaviti gotovo na svim mjestima unutar svih riječi u poslovice te usprkos tome prenijeti značenje originalne poslovice. Daljnjim bi se istraživanjima modifikacija poslovice moglo provjeriti koje su modifikacije poznate govornicima nekog jezika te ispitati koriste li se u svakodnevnoj komunikaciji. To bi pokazalo koje od tih modifikacija služe kao antiposlovice i upotrebljavaju se u određenim situacijama, a koje su modifikacije nastale kroz niz godina te služe kao prave poslovice.

Poslovice se koriste kako bi se bolje objasnila neka situacija u svakodnevnom životu na sažet način i uvijek su nam dostupne kao gotove cjeline spremne za upotrebu u različitim

kontekstima. Iako korpusi ne mogu obuhvatiti sve moguće modifikacije, njihovo pretraživanje uz pomoć korpusa je praktično i učinkovito za prikupljanje velikog broja modifikacija i olakšava nam njihovu analizu. Ovim istraživanjem uspjelo se pokazati gdje se sve pojavljuju modifikacije i koji se dijelovi poslovice mogu modificirati te na koji način. Pokazalo se da osim što engleski, njemački i hrvatski dijele neke poslovice, isto tako dijele i njihove modifikacije.

5. POPIS LITERATURE

Aleksa Varga, M., Majdenić, V. i Vodopija, I. (2011). *Croatian Proverbs in Use*. (ur.) 4th

Interdisciplinary Colloquium on Proverbs (Tavira,

Portugal).10.13140/RG.2.2.35187.17446.

Baroni, M. et al. (2009). *The WaCky wide web: a collection of very large linguistically*

processed web-crawled corpora. *Language resources and evaluation*. 43.3: 209-226.

Booij, G. (2010). *Construction Morphology*. Oxford: Oxford University Press.

Čubelić, T. (1957). *Narodne poslovice i zagonetke*. Zagreb: Školska knjiga.

Doyle, C. C., Mieder, W. i Shapiro, F. R. (2012). *The Dictionary of Modern Proverbs*. Yale

University Press

Fiedler, S. (2007). *English Phraseology: A Coursebook*. Tuebingen: Gunter Narr Verlag.

Goldberg, A. (2006). *Constructions at Work. The Nature of Generalization in Language*.

Oxford: Oxford University Press.

Hain, M. (1951). *Sprichwort und Volkssprache: eine volkskundlich- soziologische*

Dorfuntersuchung. Giessen: W. Schmitz.

Jakubiček, M., Kilgarriff, A., Kovář, V., Rychlý, P., i Suchomel, V. (2013). *The TenTen*

Corpus Family. In 7th International Corpus Linguistics Conference CL (pp. 125-127).

Keglević Blažević, A. i Aleksa Varga, M. (2018). "Iznimka potvrđuje pravilo": Mladi i

poslovice u Hrvatskoj. Available from:

https://www.researchgate.net/publication/328450662_Iznimka_potvrduje_pravilo_Mladi_i_poslovice_u_Hrvatskoj

Kekez, J. (1996). *Poslovice Zagonetke i govornički oblici*. Zagreb: Matica hrvatska.

- Kuusi, M. (1972). *Towards an International Type-System of Proverbs*. Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia; also in *Proverbium* no. 19: 699–736.
- Kilgarriff, A., Rychly, P., Smrz, P. i Tugwell, D. (2004). *The sketch engine*. In Proc. EURALEX, pp. 105-116, Lorient, France.
- Ljubešić, N. i Klubička F. (2014). *Croatian web corpus hrWac 2.2*
- Mac Coinnigh, M. (2015). Structural Aspects of Proverbs. In H. Hrisztova-Gotthardt, & M. Aleksa Varga (Eds.), *Introduction to Paremiology: A Comprehensive Guide to Proverb Studies* (pp. 112-132). Berlin: de Gruyter.
<http://www.degruyter.com/view/books/9783110410167/9783110410167.5/9783110410167.5.xml?format=EBOOK>
- McEnery T. i Wilson A. (2001). *Corpus Linguistics: An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press
- Mieder, W. (2004). *Proverbs: A Handbook*. Westport: Greenwood Press
- Pavić Pintarić, A. (2009). Modifikacija frazema u hrvatskom i njemačkom jeziku mode. *Jezikoslovlje*, 10 (1), 59-72. <https://hrcak.srce.hr/43496>
- Ramonda, K. (2014). Goldberg's construction grammar. *The Bloomsbury Companion to Cognitive Linguistics*.
https://www.academia.edu/35056281/Goldbergs_construction_grammar
- Röhrich, L. i Mieder, W. (1977). *Sprichwort*. Stuttgart: Metzler
- Steyer, K. (2015). 9 Proverbs from a Corpus Linguistic Point of View. In H. Hrisztova-Gotthardt & M. Aleksa Varga (Ed.), *Introduction to Paremiology* (pp. 206-228). Warsaw, Poland: De Gruyter Open Poland. <https://doi.org/10.2478/9783110410167.9>
- Škara, D. (1995). Comparative analysis of proverbs: Universals and Specifics. *Studia Romanica et Anglica Zagradiensia*, 42 (-), 365-370. <https://hrcak.srce.hr/120346>

6. PRILOZI

Prilog 1. Popis hrvatskih poslovice iz uzorka

	Poslovica	Klasifikacija
1.	Pun para kao žaba dlaka	/ not a proverb
2.	Gotov kao bos u trnje	/ not a proverb
3.	Gorko kao čemer	/ not a proverb
4.	Ne daj, bože, gore	/ not a proverb
5.	Brada narasla, a pameti ne donijela	/ not a proverb
6.	Tvrđeg srca od kamena	/ not a proverb
7.	Miran kao jare	/ not a proverb
8.	Tako od mojega traga svijeće ne ostalo	/ not a proverb
9.	Tako svoje kuće živ ne vidio	/ not a proverb
10.	Mi o vuku, vuk na vrata	/ not a proverb
11.	Mnogo znao, mnogo i patio	/ not a proverb
12.	Čovjek bez slobode kao riba bez vode	/ not a proverb
13.	Bolje je svoju zemlju orati, nego na tuđoj novce brojiti	Better X, than Y
14.	Bolje je biti i mali gospodar, nego veliki sluga	Better X, than Y
15.	Bolje je imati vrapca na ruci, neg' sokola u polju	Better X, than Y
16.	Bolje je poštenje, nego biser i drago kamenje	Better X, than Y
17.	Kloni se luda, kao i sveta	Do X

18.	Drž se nova puta, stara prijatelja	Do X and Y
19.	Poštuj starost, uči mladost	Do X and Y
20.	Slušaj što ti se veli, a vjeruj što ti se vidi	Do X and Y
21.	Vino se pije u trbuh, ne u glavu	Do X, not Y
22.	Darovanom se konju u zube ne gleda	Don't do X
23.	Ne bacaj soli u more	Don't do X
24.	Ne bacaj biser pred svinje	Don't do X
25.	Darovanom konju zubi se ne gledaju	Don't do X
26.	U svakom žitu ima kukolja	Every X has its own Y
27.	Ko hoće, da ga drugi poštuju, valja najprije sam da sebe poštuje	He who X, Y
28.	Ko se ne namuči, taj se ne nauči	He who X, Y
29.	Tko mačem bije, od njega i gine	He who X, Y
30.	Ko u boj ne ide, taj ne gine	He who X, Y
31.	Na čijim se kolima voziš, onoga i pjesmu pjevaj	He who X, Y
32.	Tko čeka, dočeka	He who X, Y
33.	Tko čuva, očuva	He who X, Y
34.	Tko puno snuje, malo tkaje.	He who X, Y
35.	Teško onome koga svako hvali	He who X, Y

36.	Teško tome, ko pameti nema	He who X, Y
37.	Tko s đavolom tikve sadi, o glavu mu se razbijaju	He who X, Y
38.	Tko drugomu zla žudi, doma ga nađe	He who X, Y
39.	Tko rat želio, kod kuće ga imao	He who X, Y
40.	Tko dobro čini bolje dočeka	He who X, Y
41.	Tko ne trpi dima, ne vidi vatre	He who X, Y
42.	Ako ne čuvaš ono što imaš, ne ćeš imati onoga što nemaš	He who X, Y
43.	Čega se čovjek najviše boji, ono će mu najprvo na glavu doći	He who X, Y
44.	Što se reče, to se ne poreče	If X, then Y
45.	Kad brod tone i miševi s njega bježe	If X, then Y
46.	Daleko od očiju, daleko od srca	If X, then Y
47.	U dobru je lako dobar biti, u mucu se poznaju junaci	In X is Y
48.	U velikim rijekama velike se ribe hvataju	In X is Y
49.	U laži su kratke noge	In X is Y
50.	Koliko ljudi toliko ćudi	Like X, like Y
51.	Kakva sjetva takva i žetva	Like X, like Y
52.	Kako radio tako platio	Like X, like Y
53.	Kakav otac, takav sin	Like X, like Y

54.	Kakava mladost, takva starost	Like X, like Y
55.	Ni jedna muka nije do vijeka	No X is Y
56.	Bez alata nema zanata	No X, no Y
57.	Bez muke nema nauke	No X, no Y
58.	Nema zbora bez dogovora	No X, no Y
59.	Ništa nije bolje od dobre volje	Nothing is better than X
60.	Gdje je rad, nema glad	Where X, no Y
61.	Bilo i prošlo, i što će biti i to će proći	(not classified)
62.	Bogat kako hoće, ubog kako može	(not classified)
63.	Zlato se u vatri, a čovjek u muci poznaje	(not classified)
64.	Čovjek se u muci, a konj u blatu poznaje	(not classified)
65.	Izjutra se dan poznaje	(not classified)
66.	Krv zaspati ne može	X does not do Y
67.	Jedna lastavica ne čini primaljetja	X does not do Y
68.	Ne zna gost, što je post	X does not do Y
69.	Vatra vatru ne prži	X does not do Y
70.	Čista se zlata rđa ne prima	X does not do Y
71.	Jabuka ne pada daleko od stabla	X does not do Y

72.	Ne vjeruje star mladu, ko ni sit gladnu	X does not do Y
73.	Od magarca ne stvori konja	X does not do Y
74.	Sila i pravda ne idu zajedno	X does not do Y
75.	Klin klina izbija	X does X
76.	Velika riba malu jede.	X does Y
77.	I zid ima uši	X does Y
78.	Zla misao truje dobra djela	X does Y
79.	U vatri se zlato kuša	X does Y
80.	Pitat će te starost gdje ti je bila mladost	X does Y
81.	Sve se može što se hoće	X does Y
82.	Namečio se kao medo na kruške	X does Y
83.	Svuda je hoditi, no najbolje je doma doći	X is better than Y
84.	Krv nije voda	X is not Y
85.	Smrt je varalica	X is Y
86.	Najmučnije je samoga sebe upoznati	X is Y
87.	Mladost - ludost	X is Y
88.	Štednja je prva dobit	X is Y
89.	I suze su s kruhom dobre	X is Y
90.	Ljubav je slijepa	X is Y

91.	Mladost - plahost	X is Y
92.	Mladost - radost	X is Y

Prilog 2. Popis engleskih poslovice iz uzorka

	Poslovica	Klasifikacija
1.	All roads lead to Rome	All X does Y
2.	Better late than never	Better X, than Y
3.	Better safe than sorry	Better X, than Y
4.	Better poor with honor than rich with shame	Better X, than Y
5.	Strike while the iron is hot	Do X
6.	Let sleeping dogs lie	Do X
7.	Look before you leap	Do X before Y
8.	Don't throw the baby out with the bathwater	Don't do X
9.	Don't put all your eggs into one basket	Don't do X
10.	Don't look a gift horse in the mouth	Don't do X
11.	Don't count your chickens before they are hatched	Don't do X before Y
12.	Don't count your chickens before they are hatched	Don't do X before Y
13.	Waste not, want not	Don't X, don't Y
14.	Every cloud has a silver lining	Every X has its own Y

15.	He lives long who lives well.	He who X, Y
16.	He who digs a pit for another, will fall into it himself.	He who X, Y
17.	He who never made a mistake never made anything	He who X, Y
18.	He who laughs last laughs the longest	He who X, Y
19.	He who pays the piper calls the tune	He who X, Y
20.	Early to bed and early to rise, makes a man healthy, wealthy and wise	He who X, Y
21.	He who hesitates is lost	He who X, Y
22.	He who laughs last, laughs best	He who X, Y
23.	Out of sight, out of mind	If X, then Y
24.	Soon ripe soon rotten	If X, then Y
25.	Make hay whilst the sun shines	If X, then Y
26.	First come, first served	If X, then Y
27.	When the cat's away, the mouse will play	If X, then Y
28.	Easy come easy go	If X, then Y
29.	Where there's life, there's hope	If X, then Y
30.	Where there's a will there's a way	If X, then Y
31.	What the eye doesn't see, the heart doesn't grieve over	If X, then Y
32.	Where there's a will, there's a way	If X, then Y

33.	An eye for an eye, a tooth for a tooth	If X, then Y
34.	As you sow, so will you reap	Like X, like Y
35.	Like father, like son	Like X, like Y
36.	Like master, like man	Like X, like Y
37.	More haste, less speed	More X, less Y
38.	Never put off till tomorrow what you can do today	Never/Don't do X
39.	He that will not work, shall not eat	No X, no Y
40.	No smoke without fire	No X, no Y
41.	No work, no pay	No X, no Y
42.	Nothing ventured, nothing gained	No X, no Y
43.	All that glitters is not gold	Not all X is Y
44.	Once bitten, twice shy	Once X, twice Y
45.	The nearer the church, the farther from God	The Xer, the Yer
46.	Different strokes for different folks	(not classified)
47.	It is easier for a camel to go through the eye of a needle, than for a rich man to enter into the kingdom of God	(not classified)
48.	Cold hands warm heart	X and Y
49.	You cannot make a silk purse out of sow's ear	X does not do Y
50.	One swallow does not make a summer	X does not do Y

51.	The apple does not fall far from the tree	X does not do Y
52.	One robin doesn't make a spring	X does not do Y
53.	Faint heart never won fair lady	X does not do Y
54.	A watched pot never boils	X does not do Y
55.	Barking dogs do not bite	X does not do Y
56.	Two wrongs don't make a right	X does not do Y
57.	Time flies	X does Y
58.	Manners maketh man	X does Y
59.	New brooms sweep clean.	X does Y
60.	Absence makes the heart grow fonder	X does Y
61.	The wolf may lose his teeth, but never his nature	X does Y
62.	One hand washes the other	X does Y
63.	Big fish eat little fish.	X does Y
64.	An apple a day keeps the doctor away	X does Y
65.	It takes two to tango	X does Y
66.	Good fences make good neighbors	X does Y
67.	The early bird catches the worm	X does Y
68.	Birds of a feather flock together	X does Y
69.	A stitch in time saves nine	X does Y

70.	Fine feathers make fine birds	X does Y
71.	Many hands make light work	X does Y
72.	Great fish eat little fish	X does Y
73.	Practice makes perfect	X does Y
74.	The squeaky wheel gets the grease	X does Y
75.	One hand washes the other	X does Y
76.	Children and fools tell the truth	X does Y
77.	Still waters run deep	X does Y
78.	A fool and his money are soon parted	X does Y
79.	Misery loves company	X does Y
80.	Practice makes perfect	X does Y
81.	Time will tell	X does Y
82.	History repeats itself	X does Y
83.	Fish always begin to stink at the head	X does Y
84.	Easier said than done	X is easier than Y
85.	All that glitters is not gold	X is not Y
86.	Boys will be boys	X is X
87.	Love is blind	X is Y
88.	Beauty is only skin-deep	X is Y

89.	A penny saved is a penny earned	X is Y
90.	A friend in need is a friend indeed	X is Y
91.	Ignorance is bliss	X is Y
92.	The grass is always greener on the other side of the fence	X is Y
93.	A picture is worth a thousand words	X is Y
94.	All is fair in love and war	X is Y
95.	The longest way around is the shortest way home	X is Y
96.	Hunger is the best cook	X is Y
97.	Brevity is the soul of wit	X is Y
98.	All's well that ends well	X is Y
99.	Honesty is the best policy	X is Y
100.	Deeds, not words	X, not Y
101.	You cannot teach an old dog new tricks	You can't do X

Prilog 3. Popis njemačkih poslovice iz uzorka

	Poslovica	Klasifikacija
1.	Den Bock zum Gärtner machen	/ not a proverb
2.	Aus einer Mücke einen Elefanten machen	/ not a proverb
3.	Lieber den Spatz in der Hand als die Taube auf dem Dach	Better X, than Y

4.	Lieber ein schlechter Gewinner als ein guter Verlierer	Better X, than Y
5.	Besser spät als nie	Better X, than Y
6.	Besser schlecht gefahren als gut gelaufen	Better X, than Y
7.	Eile mit Weile	Do X
8.	Verliebe dich oft, verlobe dich selten, heirate nie	Do X
9.	Man soll nich alle Eier in einen Korb legen	Don't do X
10.	Man soll den Tag nicht vor dem Abend loben	Don't do X
11.	Erst denken, dann handeln	First X, then Y
12.	Wer lang hustet, wird alt	He who X, Y
13.	Wer andern eine Grube gräbt, fällt selbst hinein	He who X, Y
14.	Was der Bauer nicht kennt, das frißt er nicht	He who X, Y
15.	Wer den Schaden hat, braucht für den Spott nicht zu sorgen	He who X, Y
16.	Wenn man zwei stumpfe Messer aneinander wetzt, so werden sie beide scharf	He who X, Y
17.	Wer den Pfennig nicht ehrt, ist des Talers nicht wert	He who X, Y
18.	Was ich nicht weiß, macht mich nicht heiß	He who X, Y
19.	Wer sich die Suppe eingebrockt hat, muß sie auch auslöffeln	He who X, Y
20.	Wer sucht, der findet	He who X, Y
21.	Wer will, der kann.	He who X, Y

22.	Ende gut, alles gut	If X, then Y
23.	Wenn die Kanne voll ist, so läuft sie über	If X, then Y
24.	Man muß das Eisen schmieden, solange es heiß ist	If X, then Y
25.	Wenn der Löwe brüllt, soll die Katze nicht miauen	If X, then Y
26.	Was du heute kannst besorgen, das verschiebe nicht auf morgen	If X, then Y
27.	Wo ein Wille, da ein Weg	If X, then Y
28.	Im Wein ist Wahrheit	In X is Y
29.	Wie die Alten sunen, so zwitschern auch die Jungen	Like X, like Y
30.	Wie man plant, so fährt man	Like X, like Y
31.	Keine Antwort ist auch eine Antwort	No X is Y
32.	Keine Rose ohne Dornen	No X without Y
33.	Keine Rose ohne Dornen	No X without Y
34.	Kein Warum ohne Darum	No X without Y
35.	Ohne Fleiß kein Preis	No X, no Y
36.	Es ist nicht alles Gold, was glänzt	Not all X is Y
37.	Es sind nicht alle Jäger, die das Horn blasen	Not all X is Y
38.	Was dem einen ein Uhl, ist dem andern ein Nachtigall	One man's X is another man's Y
39.	Den Baum erkennt man an der Frucht	(not classified)

40.	Mit großen Herren ist nicht gut Kirschen essen	X does not do Y
41.	Der Mensch lebt nicht vom Brot allein	X does not do Y
42.	Niemand kann zwei Herren dienen	X does not do Y
43.	Es ist noch kein Meister vom Himmel gefallen	X does not do Y
44.	Bellende Hunde beißen nicht	X does not do Y
45.	Der Apfel fällt nicht weit vom Stamm	X does not do Y
46.	Eine Krähe hackt der anderen kein Auge aus	X does not do Y
47.	Alte Liebe rostet nicht	X does not do Y
48.	Zum Tango gehören zwei	X does Y
49.	Ein Bilds sagt mehr als tausend Worte	X does Y
50.	Ein Apfel pro Tag hält den Arzt fern	X does Y
51.	Gute Zäune machen gute Nachbarn	X does Y
52.	Der frühe Vogel fängt den Wurm	X does Y
53.	Durch Schaden wird man klug	X does Y
54.	Gebranntes Kind scheut das Feuer	X does Y
55.	Neue Besen kehren gut	X does Y
56.	Der Appetit kommt beim Essen	X does Y
57.	Leere Schachteln klappern am lautesten	X does Y

58.	Lügen haben kurze Beine	X does Y
59.	Das Ei will klüger sein als die Henne	X does Y
60.	Stille Wasser gründen tief	X does Y
61.	Auch wenn die Kuh schwarz ist, gibt sie doch weiße Milch	X does Y
62.	Der Fisch fängt vom Kopf an zu stinken	X does Y
63.	Alter Fuchs geht gern in alter Fährte	X does Y
64.	Morgenstund' hat Gold im Mund	X does Y
65.	Unter der schönsten Steppdecken kann der blödste Depp stecken	X does Y
66.	Ein Kind kann mehr fragen, als ein Weiser antworten	X does Y
67.	Alles besiegt die Liebe	X does Y
68.	Geduld überwindet alles	X does Y
69.	Kleider machen Leute	X does Y
70.	Seine Augen waren größer als der Mund	X is bigger than Y
71.	In der Kürze liegt die Würze	X is in Y
72.	Geiz ist die Wurzel allen Übels	X is the ... of Y
73.	Vorsicht ist die Mutter der Weisheit	X is the ... of Y
74.	Sicher ist sicher	X is X
75.	Das Gras auf den anderen Seite des Zaunes ist immer grüner.	X is Y

76.	Hunger ist der beste Koch	X is Y
77.	Aller Anfang ist schwer	X is Y
78.	Hunger ist der beste Koch	X is Y
79.	Ein gutes Gewissen ist ein sanftes Ruhekissen	X is Y
80.	Reden ist Silber, Schweigen ist Gold	X is Y
81.	Zeit ist Geld	X is Y
82.	Jeder ist seines Glückes Schmied	X is Y
83.	Ein gutes Gewissen ist ein sanftes Ruhekissen	X is Y

7. SAŽETCI NA HRVATSKOM I ENGLISKOM

KORPUSNA ANALIZA MODIFIKACIJA POSLOVICA U ENGLISKOM, NJEMAČKOM I HRVATSKOM JEZIKU

Poslovice su metaforički izrazi koji se prenose s koljena na koljeno, a izražavaju opća zajednička iskustva te služe kao savjet ili životna mudrost. Poslovice su usko povezane s kulturom i tradicijom i stoga se razlikuju među jezicima. Mnoge poslovice potječu iz narodnih pripovijesti, religije i književnosti. Iako engleski, hrvatski i njemački nemaju mnogo toga zajedničkog osim što su indoeuropski jezici, dijele znatnu količinu poslovia koje se javljaju u istom sintaktičkom i leksičkom obliku te imaju isto značenje. Poslovice karakterizira nepromjenjiva struktura. U ovom se diplomskom radu analiziraju modifikacije poslovia u engleskom, hrvatskom i njemačkom jeziku te se ispituje njihova pojavnost u korpusu. Za istraživanje se rabe mrežni korpusi dostupni preko platforme *Sketch Engine*. Istraživanje prikazuje načine na koje se poslovice mijenjaju u korpusu, koje su njihove moguće varijacije, koji su dijelovi poslovice najskloniji promjenama, a koji ostaju relativno nepromjenjivi. Cilj je rada istražiti koliko su ova tri jezika fleksibilna kada je riječ o modificiranju poslovia. Ispitano je primjerice je li moguće zamijeniti leksičku jedinicu u poslovi, kao što je imenica, i ako je tako, koje su to imenice. Dobivene su se varijacije usporedile u ova tri jezika pritom se usredotočujući na poslovice koje imaju isto značenje i strukturu u engleskom, hrvatskom i njemačkom jeziku. Rezultati pokazuju da struktura poslovia nije toliko fiksna kako njene definicije nalažu.

Ključne riječi: korpus, poslovice, modifikacije poslovia, hrvatske poslovice, engleske poslovice, njemačke poslovice

CORPUS ANALYSIS OF MODIFICATIONS OF PROVERBS IN ENGLISH, GERMAN AND CROATIAN

Proverbs are metaphorical expressions that are passed down from generation to generation, expressing common shared experiences and folk wisdom serving as advice for life. Proverbs are closely related to culture and tradition and therefore differ between languages. Many proverbs come from folk tales, religion and literature. Although English, Croatian and German do not have much in common other than being Indo-European languages, they share a considerable amount of proverbs that appear in the same syntactic and lexical form and have the same meaning. Proverbs are characterized by a fixed structure. The aim of this thesis was to analyze the modifications of proverbs in English, Croatian and German by examining their occurrence in the corpus. Internet corpora available through the Sketch Engine platform were used for this research. The research shows the ways in which proverbs change in the corpus, what are their possible variations, which parts of the proverb are most prone to change, and which remain relatively unchanged. The aim was to determine how flexible these three languages are when it comes to modifying proverbs. It was examined, for example, whether it is possible to replace a lexical unit in a proverb, such as a noun, and if so, which are these nouns. The resulting variations were compared in these three languages while focusing on proverbs that have the same meaning and structure in English, Croatian and German. The research showed that the structure of proverbs is not as fixed as its definitions suggest.

Key words: corpus, proverbs, proverb modifications, Croatian proverbs, English proverbs, German proverbs